

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Λογιστική και Ελεγκτική»

Διπλωματική Εργασία

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ

Επιμέλεια εργασίας: Νικόλαος Χ. Πολυζάς

Επιβλέπων: Καθηγητής Στέφανος Παπαδάμου

Βόλος 2022

Υπεύθυνη δήλωση πρωτοτυπίας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του Διατμηματικού Προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην «Λογιστική και Ελεγκτική» Τμήματα Οικονομικών Επιστημών-Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Βόλος 2022

Ευχαριστίες

Με την παρούσα εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Λογιστική και Ελεγκτική» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Καθηγητή και επιβλέποντα της συγκεκριμένης εργασίας κ. Παπαδάμου Στέφανο για την συνεργασία μας και τις πολύτιμες γνώσεις που μου πρόσφερε απλόχερα.

Καταλήγοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και ειδικότερα τον γιο μου Χρήστο για την συμπαράσταση και την στήριξη των προσπαθειών μου, καθώς επίσης και τους συναδέλφους που συμμετείχαν στην έρευνα της διπλωματικής εργασίας.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	5
Abstract	6
Κατάλογος Εικόνων	7
Κατάλογος Διαγραμμάτων	7
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1 ^ο	10
Θεωρητική Προσέγγιση Οικονομικού Εγκλήματος.....	10
1.1 Ορισμός οικονομικού εγκλήματος.....	10
1.2 Ξέπλυμα χρήματος μια ιστορική αναδρομή	11
1.3 Πότε ένα έγκλημα χαρακτηρίζεται ως οικονομικό.....	13
1.4 Εγκληματικότητα λευκού κολάρου (<i>white collar criminality</i>)	14
1.5 Φορολογικοί Παράδεισοι	15
Κεφάλαιο 2 ^ο	17
Φάσεις και Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων (Μοντέλα).....	17
2.1 Τα μοντέλα των κύκλων	17
2.2 Το τελεολογικό μοντέλο.....	17
2.3 Τα μοντέλα των φάσεων.....	18
2.4 Το αμερικάνικο μοντέλο τριών φάσεων	19
2.5 Κοινές τεχνικές - εργαλεία νομιμοποίησης εσόδων	21
2.5.1 Η μέθοδος του μωρμηγκιού (<i>smurfing – structuring</i>)	21
2.5.2 Εταιρείες βιτρίνας - οργανισμοί (<i>front/shell companies - organization</i>)	22
2.5.3 Το παράνομο χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	22
2.5.4 Συναλλαγές μέσω κυβερνοχώρου – <i>bitcoin</i>	24
Κεφάλαιο 3 ^ο	26
Θεσμικοί Φορείς και Νομοθετικό Πλαίσιο	26
3.1 Νομοθετικό Πλαίσιο σε Διεθνές Επίπεδο	26
3.1.1 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (Σύμβαση της Βιέννης).....	26
3.1.2 Επιτροπή Βασιλείας και τραπεζική εποπτεία	27
3.1.3 Η Σύσταση της Επιτροπής Οικονομικής Δράσης (<i>F.A.T.F.</i>).....	28
3.1.4 Το Διεθνές Δίκτυο Πληροφοριών για το Ξέπλυμα Χρήματος (<i>IMoLIN</i>)	29

3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο σε Ευρωπαϊκό – Κοινοτικό Επίπεδο.....	30
3.2.1 Ευρωπαϊκή Οδηγία του Συμβουλίου (91/308/ΕΟΚ).....	30
3.2.2 Τροποποίηση της Οδηγίας του Συμβουλίου (91/308/ΕΟΚ) με την (2001/97/ΕΚ)	31
3.2.3 Οδηγία (2005/60 ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου	32
3.2.4 Τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843	33
3.2.5 Η νεοσύστατη Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.....	34
3.3 Νομοθετικό Πλαίσιο στην Ελλάδα	34
3.3.1 Η σύσταση της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες	36
3.3.2 Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος	36
Κεφάλαιο 4ο.....	38
Εμπειρική Μελέτη.....	38
Κεφάλαιο 5	54
Συμπεράσματα.....	54
5.1 Συμπεράσματα Έρευνας	54
5.2 Περιορισμοί – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	55
Βιβλιογραφία.....	56
Ξενόγλωσση.....	56
Ελληνική	58
Οδηγίες – Συντάξεις – Κανονισμοί – Αποφάσεις.....	59
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	61
Παράρτημα.....	63
Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	63

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ»

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων που παρατηρείται σε όλες τις εκφάνσεις του οικονομικού εγκλήματος, έχοντας ως πρότυπο το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο τόσο στη διεθνή κοινότητα όσο και σε Κοινοτικό - Εθνικό επίπεδο. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα οικονομικά εγκλήματα αποτελούν φαινόμενο που απαντώνται σε όλες τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς, σε όλες τις οικονομίες αναπτυγμένες η μη, καθώς η ζημία που προκαλείται εγκυμονεί σοβαρότατες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που επιφέρουν την ουσιαστική αντιμετώπιση του. Πιο συγκεκριμένα γίνονται αναφορές σχετικά με τις πτυχές του οικονομικού εγκλήματος και την κείμενη νομοθεσία που το διέπει, τις τεχνικές – στάδια του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και την εγκληματικότητα λευκού κολάρου (White Collar Criminality). Συνοψίζοντας θα μελετήσουμε την αντιμετώπιση του φαινομένου μέσω των νομοθετικών πράξεων και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων από το ερωτηματολόγιο που θα διανεμηθεί. Στα συμπεράσματα καταγράφονται η νομοθετική ενίσχυση που πρέπει να επιτευχθεί για την αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων, η έλλειψη των εργαλείων που κατέχουν οι αρμόδιες ελεγκτικές αρχές στην διάθεση τους, και η διακρατική ενίσχυση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και παγκόσμιο επίπεδο.

Λέξεις Κλειδιά: Οικονομικό Έγκλημα, Νομιμοποίηση Εσόδων, Βρώμικο Χρήμα, Οικονομικός Εγκληματίας.

"ECONOMIC CRIME AND REVENUE LEGALIZATION"

Abstract

The purpose of this work is to record the phenomenon of money laundering that is observed in all aspects of financial crime, having as a model the current legislative and regulatory framework both in the international community and at the Community - National level. It is worth noting that economic crimes are a phenomenon that occurs in all societies and cultures, in all developed economies or not, as the damage caused has very serious social and economic consequences that lead to its effective treatment. More specifically, there are reports on the aspects of financial crime and the current legislation that governs it, the techniques - stages of money laundering and white-collar criminality. In summary, we will study the treatment of the phenomenon through the legislative bodies and the extraction of the results from the questionnaire that will be distributed. The conclusions list the legislative support that needs to be achieved to tackle the phenomenon of money laundering, the lack of tools available to the competent audit authorities, and transnational support at both European and global level.

Keywords: Financial Crime, Money Laundering, Dirty Money, Financial Criminal.

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Πως ξεπλένονται τα βρώμικα χρήματα: Τρία στάδια ξεπλύματος

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 1

Διάγραμμα 2: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 2

Διάγραμμα 3: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 3

Διάγραμμα 4: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 4

Διάγραμμα 5 & 6: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 5

Διάγραμμα 7 & 8: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 6

Διάγραμμα 9 & 10: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 7

Διάγραμμα 11 & 12: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 8

Διάγραμμα 13 & 14: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 9

Διάγραμμα 15 & 16: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 10

Διάγραμμα 17 & 18: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 11

Διάγραμμα 19 & 20: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 12

Διάγραμμα 21 & 22: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 13

Διάγραμμα 23: Αποτελέσματα για την ερώτηση ν. 14

Εισαγωγή

“Υπάρχουν τρία είδη ροής: η θάλασσα, ο αέρας και το χρήμα”

Ζακ – Ηβ Κουστό, 1910 - 1997

Είναι γεγονός ότι το οικονομικό έγκλημα και η νομιμοποίηση εσόδων «Money Laundering» είναι δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους. Τούτο έγκειται κυρίως στην ραγδαία αύξηση του φαινομένου ιδιαίτερα στις σύγχρονες κοινωνίες, με ρυθμούς ταχύτατους και συχνά πολύπλοκους. Η δομή και η ποιότητα κάθε οικονομικού συστήματος, ενδέχεται να προσελκύσουν το οικονομικό έγκλημα το οποίο και προσκολλάται ιδιαίτερα σε κοινωνίες με πολλές αδυναμίες. Αυτές της αδυναμίες επιχειρεί ο οικονομικός εγκληματίας να εκμεταλλευτεί, ο οποίος εγκατεστημένος μέσα από νόμιμες επιχειρηματικές συναλλαγές και δραστηριότητες σκοπεύει στην επίτευξη άδικου πλουτισμού σε βάρος μεγάλου αριθμού προσώπων¹.

Ο Τραγάκης (1999) επισημαίνει ότι, η μολυσματική επίδραση των μαύρων χρημάτων στην οικονομία γίνεται κατανοητή όταν οι οικονομικοί εγκληματίες και το οργανωμένο έγκλημα έχουν υπό την επίβλεψη τους, τον έλεγχο νόμιμων επιχειρήσεων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Η ιχνηλάτηση των βρώμικων χρημάτων γίνεται αρκετά πολύπλοκη, ειδικά όταν αυτά αναμιγνύονται με τα καθαρά χρήματα και κεφάλαια, και ακόμη δυσκολότερα όταν εισέρχονται στη νόμιμη κινητή και ακίνητη περιουσία, με τον οικονομικό χαρακτήρα του εγκλήματος να παρουσιάζεται περισσότερο στις αναπτυγμένες κοινωνίες. Στις μικρότερες και αναπτυσσόμενες χώρες το οικονομικό έγκλημα μπορεί να διαστρεβλώσει σε μεγάλο βαθμό διάφορους οικονομικούς δείκτες και συντελεστές, (όπως τα επιτόκια, τα στοιχεία ισοζυγίου πληρωμών) με αποτέλεσμα την μη σωστή οικονομική πολιτική που πρέπει να ακολουθηθεί².

Σύμφωνα με έναν ευρύτερα αποδεκτό ορισμό των οικονομικών εγκλημάτων, τα εγκλήματα αυτά τελούνται στο πλαίσιο μιας πραγματικής ή απατηλής οικονομικής δραστηριότητας, βλάπτουν ή εκθέτουν σε κίνδυνο πέρα από ένα συγκεκριμένο άτομο την οικονομική ζωή ή το κοινωνικό σύνολο και/η εξιχνίασή τους απαιτεί ειδικές γνώσεις της οικονομικής ζωής³.

Η νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικων χρημάτων είναι μια πράξη που δίνει στο χρήμα μια νόμιμη εμφάνιση. Το συγκεκριμένο πρόβλημα επισημάνθηκε το 1998 από τον

¹ Ανδρουλάκης 1993, Γύρω από την οικονομική εγκληματικότητα. Τα οικονομικά εγκλήματα σσ. 10, 12

² Τραγάκης (1999). Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 25, 29, 42

³ Kaiser G. (1983). Ο Ποινικός έλεγχος της βαριάς οικονομικής εγκληματικότητας (Απόδοση: Α. Γ. Κοτσαλή), σ. 33

διευθυντή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) ο οποίος εκτίμησε ότι τα χρήματα που ξεπλένονται είναι μεταξύ του 2 και 5 τοις εκατό του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Gepp A., et. all., 2020).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στην παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε και να αναλύσουμε αρχικά το οικονομικό έγκλημα ως παγκόσμιο φαινόμενο, κάνοντας εκτενείς αναφορές στις Διεθνείς συμβάσεις του ΟΗΕ για το ξέπλυμα του χρήματος (anti-money laundering), την Σύμβαση Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, το πάγωμα και την κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος καθώς επίσης και εγκληματικότητα του Λευκού Κολάρου. Επιπλέον θα αναλυθούν οι τεχνικές – στάδια του φαινομένου, τα μοντέλα των φάσεων καθώς και τα εργαλεία της νομιμοποίησης εσόδων.

Προσεγγίζεται επίσης ο ρόλος της Αρχής Καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, όπως καθιερώθηκε με τον Νόμο 3932/2011, καθώς επίσης και η Ομάδα Οικονομικής Δράσης - Financial Action Task Force (FATF), που ιδρύθηκε με σκοπό την ανάπτυξη πολιτικών για την για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Καταλήγοντας γίνονται αναφορές που αφορούν ειδικά νομοθετήματα στον Ελλαδικό χώρο, όπως του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, παρουσιάζοντας το ισχύον Θεσμικό και Ρυθμιστικό πλαίσιο, συμπεριλαμβάνοντας τους τρόπους αντιμετώπισης και εξιχνίασης του φαινομένου.

Κεφάλαιο 1^ο

Θεωρητική Προσέγγιση Οικονομικού Εγκλήματος

1.1 Ορισμός οικονομικού εγκλήματος

Αρχικά, το εγχείρημα διατύπωσης και ανάπτυξης μιας θεωρίας για τα οικονομικά εγκλήματα προσκρούει σε ιδιαίτερες δυσχέρειες λόγω της αοριστίας και ασάφειας της έννοιας των «οικονομικών εγκλημάτων»⁴. Οι διάφορες εγκληματολογικές θεωρίες, όπως η θεωρία της ανομίας μπορούν να εξηγήσουν μερικά στοιχεία της οικονομικής εγκληματικότητας⁵.

Σύμφωνα με την Σπινέλλη (2006), τα οικονομικά συμφέροντα είναι τα κίνητρα τέλεσης των περισσότερων οικονομικών εγκλημάτων, το μοντέλο εξήγησης της κλασικής σχολής εγκληματολογίας, σύμφωνα με το οποίο οι εγκληματικές ενέργειες τελούνται από ιδιοτέλεια, από προσήλωση στο ατομικό συμφέρον, έχει καταρχάς ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στην ουσία το οικονομικό έγκλημα είναι το αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής και προσεκτικού ορθολογικού υπολογισμού του κόστους και του οφέλους κατά τη διάπραξη του, εκ μέρους των εν δυνάμει δραστών. Ο υπολογισμός κόστους-οφέλους είναι νοητός σε εγκλήματα που απαιτούν περίσκεψη και προετοιμασία, όπως είναι τα οικονομικά εγκλήματα⁶.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Kaiser (1996), η τέλεση οικονομικών εγκλημάτων φαίνεται να ασκεί μεταδοτική και μιμητική επιρροή. Επιπρόσθετα ένας σημαντικός παράγοντας που επιφέρει την ραγδαία αύξηση του οικονομικού εγκλήματος αποτελεί αναμφισβήτητα η μοντέρνα τεχνολογία. Η βελτίωση των τεχνικών μέσων επίσης διευκολύνει τους χειρισμούς των εγκληματιών που το τελούν. Επιπλέον παράγοντες που εξυπηρετούν τέτοιες δραστηριότητες τα τελευταία χρόνια αποτελούν: η έξαρση των μέσων επικοινωνίας μέσω του διαδικτύου, οι ανώνυμες δομές επικοινωνίας και η έντονη κινητικότητα των πληθυσμών. Ο Speer (2000) θεώρησε ότι η απειλή του εγκλήματος και δη του οικονομικού στον κυβερνοχώρο ήταν σημαντική και ορθώς προέβλεψε ότι θα επεκταθεί με την αύξηση της γνώσης για υπολογιστές και άλλες τεχνολογίες.

Αυτή η νέα μορφή εγκληματικής δραστηριότητας περιλαμβάνει ουσιαστικά έναν υπολογιστή, ένα δίκτυο και μια ανθρώπινη διεπαφή που επιτρέπει στους δράστες να κλέψουν χρήματα χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο (Sood R., et. al., 2013).

⁴ Κρανιδιώτη 2007, Η ολοκλήρωση. Μέθοδος ανάπτυξης θεωρίας στην εγκληματολογία, σ. 124

⁵ Ζαραφωνίτου, Χ. (1995). Εμπειρική εγκληματολογία, σ. 116

⁶ Σπινέλλη 2006, Εγκληματολογία, σ. 186

Η νομιμοποίηση των εσόδων μέσω του οικονομικού εγκλήματος αποτελεί την επεξεργασία των εσόδων του εγκλήματος προκειμένου να καλυφθεί η παράνομη προέλευση τους, επιτρέποντας με τον τρόπο αυτό τους οικονομικούς εγκληματίες να απολαμβάνουν τα έσοδα από τα εγκλήματα τους χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο την πηγή και την προέλευση τους. Τα βασικότερα αξιόποινα οικονομικά εγκλήματα που παρατηρούνται στην διεθνή βιβλιογραφία αφορούν αδικήματα που περιλαμβάνουν την υπεξαίρεση, την διακίνηση ναρκωτικών, την απάτη, την δωροδοκία και άλλα παρόμοια. Αξίζει να επισημάνουμε ότι, το οικονομικό έγκλημα διαφέρει ανάλογα με την δικαιοδοσία της κάθε χώρας, με αποτέλεσμα κάτι που θεωρείται οικονομικό αδίκημα σε ένα κράτος να μην αποτελεί το ίδιο αδίκημα σε ένα άλλο⁷.

1.2 Ξέπλυμα χρήματος μια ιστορική αναδρομή

Ο όρος «ξέπλυμα χρήματος» σύμφωνα με τον Van Duynes (2003) προέρχεται από τη συνήθεια του γκάνγκστερ Αλ Καπόνε να διοχετεύει τα αθέμιτα κέρδη του μέσω πλυντηρίων για να κατασκευάσει την προσποίηση ενός νόμιμου εισοδήματος. Οι Van Duynes (2003) και Reuter και Truman (2004) διαπίστωσαν ότι οι εγκληματίες γενικά ξέπλυναν χρήματα οι ίδιοι αντί να προσλαμβάνουν επαγγελματίες για να το κάνουν. Στην εποχή της ποτοαπαγόρευσης στις ΗΠΑ, ένας ληστής τραπεζών ο Willie Sutton⁸ όταν ρωτήθηκε από δημοσιογράφους τον λόγο που ληστεύει τις τράπεζες, αυτός αποκρίθηκε με την φράση που έμεινε στην ιστορία: «διότι εκεί βρίσκονται τα χρήματα»⁹.

Όπως διαπιστώθηκε από τους Στεφάνου και Ξανθάκη (1999) παρά το γεγονός ότι το οικονομικό έγκλημα είχε προφανώς εισβάλει από πολύ νωρίς στην Ελλάδα και παρά τα στοιχεία που είχαν συλλεχθεί από διεθνείς επιχειρήσεις κατά του οργανωμένου εγκλήματος, ποτέ δεν θεωρήθηκε το ξέπλυμα χρήματος ως επείγουσα προτεραιότητα και τις περισσότερες φορές πνιγόταν στο ευρύτερο θέμα των στατιστικών της εγκληματικότητας. Μέχρι και της αρχές του 20^{ου} αιώνα, η νομιμοποίηση εσόδων και οι παράνομες δραστηριότητες θεωρούνταν να μην έχουν σχέση μεταξύ τους. Αρχικά, η επίσημη γραμμή των Ελληνικών Αρχών ήταν - από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 - ότι το οργανωμένο έγκλημα δεν είναι ενεργό στην Ελλάδα.

⁷ Hotle P., (2015). *Money laundering: the global response and its likely effectiveness*, ReserartsGate, p. 1

⁸ https://en.Wikipedia.org/wiki/Willie_Sutton

⁹ Παζόπουλος, Β., Το ξέπλυμα και ο ρόλος του bitcoin, στο:

<https://www.euro2day.gr/investments/crypto/article/2041400/to-xeplyma-hrhmatos-kai-rolos-toy-bitcoin.html> (δημοσιεύθηκε στις 13/09/2020)

Οι Γρίβας και Τσαρούχας (2006) τονίζουν ότι, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεωρήθηκε αδύνατη να λειτουργήσει στο υπερσυκεντρωμένο και υπό στενή παρακολούθηση ελληνικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο είχε αυστηρούς κανονισμούς για την εισαγωγή και εξαγωγή κεφαλαίων, ή στα κρατικά καζίνο. Συνεπώς, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος δεν αισθάνθηκε ποτέ την ανάγκη να νομοθετήσει σχετικά με το θέμα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Ίσως η πιο σημαντική αλλαγή στο σύστημα ήρθε με την απελευθέρωση των τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ως αποτέλεσμα του προγράμματος της ενιαίας αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ξαφνικά φάνηκε στην Ελλάδα ότι, ακόμη και αν υπήρχαν ελάχιστα απτά στοιχεία ότι το πρόβλημα ήταν ευρέως διαδεδομένο, η παροχή σχετικής νομοθεσίας ήταν επιτακτική και απαραίτητη. Το πρόβλημα, ωστόσο, ήταν διπλό: Πρώτον, έχοντας κάνει τόσο λίγα στο παρελθόν, οι δυσκολίες ήταν εμφανείς, ειδικά όσον αφορά τη σύσταση σχετικών υπηρεσιών επιβολής και καταπολέμησης του φαινομένου. Το δεύτερο πρόβλημα ήταν περισσότερο δίλημμα. Έχοντας αρνηθεί την ύπαρξη του προβλήματος τόσο καιρό, η δημόσια παραδοχή της ανάγκης να παράσχει νομοθεσία ήταν μια δύσκολη άσκηση δημοσίων σχέσεων από κομματική πολιτική άποψη και από την άποψη της εικόνας της χώρας. Την ίδια στιγμή, η αδράνεια θα είχε βλάψει περαιτέρω την εικόνα της χώρας διεθνώς ειδικά στα μάτια του αμερικανικού Στέιτ Ντιπάρτμεντ, το οποίο, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, είχε συμπεριλάβει την Ελλάδα σε μια λίστα με 16 χώρες «υψηλού κινδύνου» (που περιλάμβανε επίσης την Αυστρία¹⁰), ακριβώς επειδή δεν υπήρχε ισχύουσα νομοθεσία για το ξέπλυμα χρήματος¹¹.

Σύμφωνα με μελέτες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, το ξέπλυμα χρήματος είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο κυμαίνεται από 2 έως 5 τις εκατό στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν παγκοσμίως¹². Ο Τραγάκης (1999), καταλήγοντας τονίζει ότι δύο είναι οι πτυχές από ξέπλυμα βρώμικων χρημάτων: «είτε εξαγοράζονται συνειδήσεις, είτε εξαλείφονται οι ευσυνείδητοι»¹³.

¹⁰ Τσαρούχας (2006). Η Διεθνής των Ναρκωτικών, σ. 184

¹¹ C. Stefanou and H. Xanthaki, (1999). *Journal of Money Laundering Control, Greece Money Laundering*, σσ. 3 - 4

¹² Τσιγκρής, Α., Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος, στο: <https://www.kathimerini.gr/society/561383332/organomeno-egklima-kai-xeplyma-mayroy-chrimatos/> (δημοσιεύθηκε στις 01/06/2021)

¹³ Τραγάκης (1999). Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σ. 28

1.3 Πότε ένα έγκλημα χαρακτηρίζεται ως οικονομικό

Αρχικά, έχει υποστηριχθεί ότι το οικονομικό έγκλημα χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένες κατηγορίες έννομων πράξεων και καθορισμένους τομείς δραστηριοτήτων, σε σχέση με το οργανωμένο έγκλημα που το διακρίνει αποκλειστικά ο τρόπος δράσης¹⁴. Ο χαρακτηρισμός του εγκλήματος ως οικονομικό εμπίπτει στην εγκληματική δράση που παρουσιάζεται στο ευρύτερο πλαίσιο των σύννομων αγορών, και επωφελούμενο τις αδυναμίες και τα νομοθετικά κενά, επιδιώκει με αθέμιτα μέσα όπως η εξαπάτηση και η δωροδοκία τον πλουτισμό του δράστη που το πραγματοποιεί¹⁵.

Κατά τον Κουράκη (2007), ο αρχικός γνώμονας για να προσδιοριστεί η οικονομική εγκληματικότητα περιλαμβάνει την προσβολή της εύρυθμης λειτουργίας της οικονομίας καθώς και σημαντικών κλάδων και θεσμών αυτής (συγκεκριμένο νόμιμο αγαθό), και στη συνέχεια η παραβίαση των κανόνων που εμπλέκονται και σχετίζονται με την οικονομική δραστηριότητα (πρόσωπα, επιχειρήσεις, οργανισμοί κ.α.).

Σύμφωνα με τον Ζησιάδη (2002), για να χαρακτηριστεί ένα έγκλημα ως οικονομικό, θα πρέπει καταρχήν, να είναι ενταγμένο στο οικονομικό σύστημα, θέτοντας τρία βασικά χαρακτηριστικά για την αντίληψη του: αν προσβάλλεται το οικονομικό σύστημα σε συνδυασμό με το μέγεθος της ζημίας και τον προσανατολισμό του προσβαλλόμενου από την ζημία αυτή. Εδώ τίθεται το ερώτημα εάν ο «δράστης» είναι μια επιχείρηση η οποία λειτουργεί υπό την μορφή ενός νομικού προσώπου ή απλά αποτελεί ένα φυσικό πρόσωπο.

Το φυσικό πρόσωπο όπως διατύπωσε ο Sutherland (1940) συνδέεται άρρηκτα με την «εγκληματικότητα λευκού περιλαίμιου», οικονομικά εγκλήματα τα οποία η αντιμετώπιση τους παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες λόγω της θέσης που κατέχουν στο κοινωνικό σύνολο τα άτομα που το διαπράττουν, χωρίς όμως να αποκλείεται το ενδεχόμενο ο δράστης να είναι ένα απλός πολίτης της κοινωνίας.

Στην περίπτωση που το οικονομικό έγκλημα τελείται υπό την μορφή μιας επιχείρησης¹⁶, αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί μια οικονομική μονάδα¹⁷, η οποία συγκροτείται για καθαρά σκοπούς κέρδους χωρίς να συμβάλει με οποιονδήποτε τρόπο στη ανάπτυξη και προώθηση της οικονομίας. Ο Μανωλεδάκης (1998), αναφέρει ότι στο οικονομικό έγκλημα συμμετέχουν

¹⁴ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σ. 49

¹⁵ Κωστάρας (2000). Το οργανωμένο έγκλημα από την σκοπιά του Ποινικού Δικαίου, σ. 76

¹⁶ <https://el.wikipedia.org/wiki/Επιχείρηση>

¹⁷ https://el.Wikipedia.org/wiki/Οικονομική_μονάδα

κυρίως κοινωνικές ομάδες που ανταγωνίζονται στο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται. Ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας της κοινωνίας οδηγεί σε απόκλιση των όρων του παιχνιδιού και την εισαγωγή στην παρανομία.

Συγκεκριμένα, ο Κουράκης (2007) επισημαίνει ότι, οι κοινωνικές ομάδες υιοθετούν κανόνες διαφορετικούς από εκείνους που αποτελούν τους συνεκτικούς κρίκους του κοινωνικοοικονομικού συνόλου έχοντας ως τελικό αποτέλεσμα να αναπτύσσονται πρότυπα εγκληματικά και παράνομα, χωρίς βέβαια η φιλόνομες ομάδες να μπορούν να επιβληθούν.

1.4 Εγκληματικότητα λευκού κολάρου (white collar criminality)

Ο όρος εγκληματικότητα λευκού κολάρου η λευκού περιλαίμιου αντίστοιχα είναι συνώνυμο με τον όρο του οικονομικού εγκλήματος¹⁸. Ο Κουράκης (2007) αναφέρει ότι, εφευρέτης και θεμελιωτής του όρου αυτού αποτέλεσε ο Edwin Sutherland, ο οποίος τόνισε ότι πρόκειται για έγκλημα που διαπράττεται από άτομα ευπόληπτα με κύρος, κατέχοντας υψηλή θέση στο κοινωνικό σύνολο στο πλαίσιο των καθηκόντων του επαγγέλματος του, τονίζοντας ότι η έννοια αυτή απέκτησε το όνομα της από το κοινωνικό στρώμα που βρίσκεται ο τελών του εγκλήματος και όχι από το είδος του. Ο ορισμός όμως της εγκληματικότητας του λευκού κολάρου έχει επικριθεί και δεχθεί έντονες κριτικές πολλές φορές καθώς ασαφής έννοιες έχουν στραφεί άδικα κατά των υψηλών στρωμάτων του κοινωνικού συνόλου.

Το οικονομικό κόστος του εγκλήματος λευκού κολάρου σύμφωνα με τον Sutherland (1940), είναι πολλαπλάσιο από το οικονομικό κόστος όλως των εγκλημάτων που συνήθως θεωρούνται ως προβλήματα της εγκληματικότητας γενικότερα. Όσο μεγάλη και να θεωρείται η οικονομική ζημία που προκαλείται από τα εγκλήματα λευκού κολάρου, είναι σίγουρα λιγότερο σημαντική από την ζημία και τις επιπτώσεις που επιφέρει στις κοινωνικές σχέσεις. Τέτοιου είδους εγκλήματα παραβιάζουν την εμπιστοσύνη, προκαλώντας δυσπιστία η οποία αναπαράγει την κοινωνική αποδιοργάνωση.

Σύμφωνα με την Πιτσελά (2011) αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, ο ορισμός του Sutherland για τα εγκλήματα του λευκού κολάρου πραγματώνονται κατ' αποκλειστικότητα από άτομα ευπόληπτα με υψηλό κοινωνικό γίνεσθαι (στο ευρύτερο πλαίσιο του επαγγελματικού βίου), κάτι το οποίο σήμερα δεν μπορεί να θεωρεί έγκυρο λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης της τεχνολογίας και των δυνατοτήτων που παρέχεται σε όλες τις βαθμίδες των εργαζομένων, με αποτέλεσμα η τέλεση τέτοιου είδους οικονομικών εγκλημάτων να είναι εύκολα προσβάσιμη.

---

¹⁸ Kaiser 1996, Kriminologie, σ. 847

Συνοψίζοντας τα προαναφερθέντα, ο Bequaί (1978) έδωσε έμφαση στον τρόπο τέλεσης των εγκλημάτων του λευκού κολάρου χωρίς να περιλαμβάνει το κοινωνικό υπόβαθρο του ατόμου που το πραγματοποιεί, αναφέροντας επίσης ότι τα κίνητρα για τα εγκλήματα αυτά είναι καθαρά οικονομικά, τα οποία επιφέρουν θύματα.

Καταλήγοντας, η Σύσταση (2001) 11 της Επιτροπής Υπουργών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τίτλο «οι Κατευθυντήριες Αρχές για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος» επισημαίνει τις διασυνδέσεις του οργανωμένου εγκλήματος με τα εγκλήματα του λευκού κολάρου σε σχέση με αυτά του οικονομικού εγκλήματος στο κομμάτι των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος, τη διαφθορά και την απάτη¹⁹.

1.5 Φορολογικοί Παράδεισοι

Φορολογικός παράδεισος, σύμφωνα με τους ορισμούς στη διεθνή βιβλιογραφία αποτελεί μία χώρα που διέπεται από πολύ χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές ή ακόμη και μηδενική φορολόγηση, έχοντας ως κύριο χαρακτηριστικό την άκρα μυστικότητα μεταξύ των συναλλασσόμενων χρησιμοποιώντας το χρηματοπιστωτικό σύστημα για την επίτευξη των στόχων τους. Η αρχή παρουσιάστηκε στις αρχές του εικοστού αιώνα μετά το πέρας του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, με τα οικονομικά δεδομένα των κρατών να βρίσκονται σε κατάσταση εξαθλίωσης, οι χώρες προκειμένου να ανακάμψουν εφάρμοσαν σε μεγάλο βαθμό την αύξηση των φόρων στρέφοντας αυτόματα τους επενδυτές σε χώρες με χαμηλή φορολογία. Από τα κύρια χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων αποτελούν το υψηλό επίπεδο προστασίας του τραπεζικού απορρήτου εξασφαλίζοντας την απόλυτη εχεμύθεια των συναλλασσόμενων καθώς επίσης και την γρήγορη εγγραφή μιας τέτοιας εταιρείας στη χώρα αυτή.²⁰

Σύμφωνα με τον Κάτσιο (1998), οι φορολογικοί παράδεισοι (tax – heavens) χωρίζονται σε τραπεζικούς παραδείσους (bank heavens) που τους διακρίνει η ευκολία της δημιουργίας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και στους εταιρικούς παραδείσους (company heavens) όπου η ολοκλήρωση μιας υπεράκτιας εταιρείας μπορεί να πραγματοποιηθεί με χαρακτηριστική άνεση χρησιμοποιώντας μόνο τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την σύσταση της εταιρείας και ένα τοπικό σύνδεσμο (π.χ. δικηγόρο). Η κατά κόρον χρησιμοποίηση της εταιρικής

¹⁹ Αλεξιάδης (2006). Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική, σ. 388

²⁰ Mara E. R., (2015). Determinants of tax havens, p. 1639

μορφής μέσω ενός τέτοιου προσώπου αποτελεί από χαρακτηριστικό του οικονομικού εγκλήματος και της νομιμοποίησης των εσόδων σε παγκόσμια κλίμακα.²¹

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, αξίζει να επισημάνουμε ότι οι φορολογικοί παράδεισοι απολαμβάνουν πληθώρα ξένων επενδύσεων γνωρίζοντας μια ιδιαίτερη οικονομική ανάπτυξη ιδίως τα τελευταία 25 χρόνια. Οι χώρες αυτές κατά κύριο λόγο είναι μικρές με πληθυσμό κάτω το ενός εκατομμυρίου με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα συγκριτικά με άλλες χώρες.²²

Επιπλέον οι (Siegel M., et. all., 2006) επισημάνουν ότι, σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) το συνολικό χρήμα που απορρέει από το ξέπλυμα βρώμικων χρημάτων ανέρχεται στο ένα έως δύο τοις εκατό του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ πιο πρόσφατα η εκτίμηση αυτή αυξήθηκε σε δύο έως πέντε τοις εκατό του παγκόσμιου ΑΕΠ κάνοντας σαφές την ραγδαία επιδείνωση του προβλήματος²³.

Συνοψίζοντας, ο Τραγάκης (1996) επισημαίνει ότι σε χώρες όπου δεν είναι επαρκής η βούληση της πολιτείας ενάντια στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και τα νομοθετικά κενά είναι πολλά, παρέχονται δίοδοι διευκολύνσεων σε οικονομικούς εγκληματίες να επεκταθούν και να αναπτύξουν την δράση σε ολόκληρη την υφήλιο.²⁴

---

²¹ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 135 - 136

²² Dhammika D., James R., Hines Jr., Which countries become tax heavens, p. 1058

²³ Siegel M., et. all., 2006. The Amounts and the effects of money laundering, p. 160

²⁴ Τραγάκης (1998), Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, σ. 189

Κεφάλαιο 2^ο

Φάσεις και Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων (Μοντέλα)

Για να κατανοήσουμε την πραγματική έννοια του οικονομικού εγκλήματος σύμφωνα με τον Ζησιάδη (2009), η κατασκευή ενός μοντέλου για τον ακριβή ορισμό του ανεξάρτητα από τις διάφορες παραλλαγές των θεωρητικών ορισμών, θα πρέπει τα δεδομένα του οικονομικού εγκλήματος να επίκεινται σε πραγματικά χαρακτηριστικά.

Σύμφωνα με τους Angel και Demetis (2005) η αύξηση της νομιμοποίησης των εσόδων και το ξέπλυμα χρήματος ενδέχεται να έχει σοβαρότατες μακροοικονομικές επιπτώσεις για ένα κράτος, ειδικότερα σε δείκτες ανάπτυξης, σταθερότητας και επενδύσεων. Αρνητικό αντίκτυπο μπορεί να επιφέρει επίσης στους δείκτες παραγωγικότητας των αναπτυσσόμενων χωρών.²⁵

2.1 Τα μοντέλα των κύκλων

Αρχικά πρέπει να επισημάνουμε ότι, σύμφωνα με τα μοντέλα των κύκλων, η νομιμοποίηση εσόδων πρέπει να απεικονισθεί μέσα σε ένα κυκλοφορούν σύστημα στο οποίο τα έσοδα από τις παράνομες δραστηριότητες εισέρχονται στη έννομη αγορά όπου και εγκαθίστανται και εναποτίθενται. Στη συνέχεια τοποθετούνται εκ νέου είτε άμεσα σε παράνομες δραστηριότητες είτε έμμεσα σε νόμιμες επενδύσεις του οικονομικού συστήματος (Blomberg et. al., 2004).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το μοντέλο του Zünd (1990), η νομιμοποίηση των εσόδων αναγνωρίζεται ως μια κλειστή διαδικασία ανακύκλωσης του βρώμικου χρήματος, η οποία επιφέρει τεράστια κέρδη τα οποία και χρησιμοποιούνται στην τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων.

2.2 Το τελεολογικό μοντέλο

Ιδρυτής και εμπνευστής του συγκεκριμένου μοντέλου το οποίο εστιάζει στους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων είναι ο Ελβετός Dr. Jürg-Beat Ackerman, συνεργαζόμενος με τον Αμερικανό καθηγητή Dr. James E. Preston. Αρχικά πρέπει να επισημάνουμε ότι για την επίτευξη των στόχων του συγκεκριμένου μοντέλου διατίθενται και συγκεκριμένοι τρόποι

---

²⁵ Angel I. and Demetis D., (2015). Journal of Money Laundering Control, p. 272

δράσης. Εφόσον τα ανωτέρω στοιχεία έχουν δρομολογηθεί και οριοθετηθεί ο δράστης του συγκεκριμένου μοντέλου προσπαθεί να αποκρύψει τα οικονομικά στοιχεία (χρήματα, κεφάλαιο κ.α.) που θα χρησιμοποιηθούν. Οι μορφές του συγκεκριμένου μοντέλου που θα αναφερθούν παρακάτω, χρησιμοποιήθηκαν περισσότερο στους μηχανισμούς για την καταπολέμηση του εμπορίου ναρκωτικών στις Η.Π.Α. στο φάσμα της συνολικής οικονομικής πολιτικής κατά του οικονομικού εγκλήματος²⁶.

Συγκεκριμένα το τελεολογικό μοντέλο σύμφωνα με τον Κάτσιο (1998) εμπεριέχει τα εξής τρία επίπεδα:

- α) Τους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων με υποκατηγορία την ολοκλήρωση, επένδυση, την φοροδιαφυγή και χρηματοδότηση αυτών σε έκνομες πράξεις.
- β) Την δυνατότητα που μπορούν να δράσουν με υποκατηγορία τον τομέα δράσης (εσωτερικά – εξωτερικά σύνορα), εταιρείες offshore, παραποίηση εγγράφων, την μη υποβολή σημαντικών πιστοποιητικών και τελικά την διαφθορά.
- γ) παράγοντες που ενισχύουν τη δράση αυτή μπορεί να θεωρηθούν το άνοιγμα σε διεθνείς αγορές, η αδυναμία ενός υπεύθυνου ελέγχου και επιτήρησης των αρχών, η δυνατότητα να αποκρύπτονται τα στοιχεία μέσω νομικών προσώπων (επιχειρήσεις) καθώς επίσης και η άνθιση των διαδικτυακών συστημάτων και ηλεκτρονικών πληρωμών.

2.3 Τα μοντέλα των φάσεων

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σύμφωνα με το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Εξέτασης Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (FFIES) αποτελεί την εγκληματική πρακτική της επεξεργασίας αθέμιτων κερδών ή «βρώμικων» χρημάτων, μέσω μιας σειράς συναλλαγών. Με αυτόν τον τρόπο τα κεφάλαια «καθαρίζονται» έτσι ώστε να φαίνονται σαν έσοδα από φιλάνομες δραστηριότητες. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες γενικά δεν περιλαμβάνει τα χρήματα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ξεπλύματος.

Το συγκεκριμένο μοντέλο των φάσεων δημιουργήθηκε από τον Ελβετικής καταγωγής Paolo Bernasconi, διαχωρίζοντας το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σε δύο βαθμούς, τον πρώτο και τον δεύτερο. Στη συνέχεια γίνεται διάκριση σχετικά με τις χώρες που πραγματοποιείται η κύρια πράξη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από το οικονομικό έγκλημα που τελείται, σε σχέση με τις χώρες που εισέρχεται αυτό προκειμένου να εμφανιστεί ως νόμιμο. Σύμφωνα

---

²⁶ Κάτσιο (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σ. 78

με τα παραπάνω θεωρήματα κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη να ορισθούν επιπλέον χαρακτηριστικά για κάθε φάση:

Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την νομιμοποίηση των εσόδων και των περιουσιακών στοιχείων που άμεσα συνδέονται με ποινικές πράξεις σε συνάθροιση με ρευστό χρήμα από βραχυπρόθεσμες συναλλαγματικές πράξεις με απώτερο σκοπό την επιδίωξη από τον δράστη της μη παρουσίας και αναγνώρισης των περιουσιακών και οικονομικών στοιχείων. Ενώ η δεύτερη φάση περιλαμβάνει την νομιμοποίηση των εσόδων και περιουσιακών στοιχείων που ενέχουν την αποκλειστικότητα του ποινικού αδικήματος από την τέλεση της πράξης στον μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό κλάδο, παρουσιάζοντας από την πλευρά του οικονομικού εγκληματία την εικόνα μίας υγιούς οικονομικής δραστηριότητας²⁷.

2.4 Το αμερικάνικο μοντέλο τριών φάσεων

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με τον Buchanan (2004) έχει επιφέρει τεράστιες επιπτώσεις στην οικονομία βλάπτοντας τις νόμιμες δραστηριότητες των εθνικών οικονομικών συστημάτων, προωθώντας έτσι φτωχές πολιτικές για την πάταξη και εξάλειψη του φαινομένου αυτού. Το αποτέλεσμα των ανωτέρω επιφέρει την μείωση της εμπιστοσύνης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των αγορών, με απώτερο σκοπό να γίνονται πολύ επικίνδυνες και ασταθείς, με τον ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας να μειώνεται ραγδαία.

Το αμερικανικό μοντέλο των τριών φάσεων ταξινομεί την νομιμοποίηση εσόδων σε τρία βασικά βήματα: την φάση τοποθέτησης, στρωματοποίησης και την φάση της ολοκλήρωσης.

A) Τοποθέτηση (placement stage)

Στο στάδιο της τοποθέτησης το ρευστό χρήμα/μετρητά διοχετεύεται σε μια λιγότερο ύποπτη μορφή με τα νόμιμα έσοδα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με σκοπό να αποφευχθεί ο εντοπισμός τους και η δέσμευση από τις διωκτικές αρχές. Στην συγκεκριμένη κατηγορία υπάγεται και η φυσική μεταφορά του χρήματος μεταξύ δύο η περισσότερων χωρών. Εταιρείες για την κατάθεση μετρητών και την μετατροπή αυτών σε διαπραγματεύσιμα μέσα όπως ταξιδιωτικές επιταγές και χρηματικές εντολές αποτελούν μερικές από τις λύσεις αυτές.

B) Διαστρωμάτωση – Συσσώρευση (layering stage)

Εφόσον έχει πραγματοποιηθεί η είσοδος των κεφαλαίων στο οικονομικό σύστημα, λαμβάνει δράση η δεύτερη φάση, της διαστρωμάτωσης/συσσώρευσης. Εδώ η πολυπλοκότητα και η

---

²⁷ Κάτσιοι (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σ. 81

συχνότητα των οικονομικών συναλλαγών πραγματοποιείται με την μορφή λογιστικού συναλλάγματος, είτε με την μορφή πολύτιμων μετάλλων και την επαναπώληση εταιρικών μεριδίων, χρησιμοποιώντας τα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα προς διευκόλυνση τους και ένα συνάμα πολυπλοκότερο σύστημα μεταφοράς των κεφαλαίων μέσω εταιρειών-βιτρίνα ως προκάλυμμα της συνεχόμενης μετακίνησης τους σε ύποπτα δίκτυα τραπεζικών λογαριασμών.

Γ) Ολοκλήρωση (integration stage)

Το τελικό στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων σύμφωνα με το αμερικάνικο μοντέλο αποτελείται από την ολοκλήρωση όπου εμπεριέχεται η επανατοποθέτηση των ξεπλυμένων η καθαρών πλέον κεφαλαίων με την επίσημη οικονομική δραστηριότητα του φορέα που τα διέπει. Τα χρηματοοικονομικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των σκοπών αυτών αποτελούν τα ομόλογα, οι πιστωτικές εντολές και τα τραπεζογραμμάτια²⁸. Η διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται με την εισαγωγή σε μέσες και μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές επενδύσεις που επιδιώκουν την αποφυγή της απόδοσης φόρων και δασμών, καθώς ενισχύει το πλεονέκτημα των οικονομικών εγκληματιών σε σχέση με τους φιλόνομους φορολογούμενους του οικονομικού συστήματος²⁹. Συνοψίζοντας, τα μεταφερόμενα χρήματα ή κεφάλαια εισέρχονται στο οικονομικό σύστημα με συγκεκριμένες καταθέσεις ή μετοχές, ακόμα και με άμεσες επενδύσεις σε ακίνητα και εταιρείες κυρίως σε χώρες που υπόσχονται υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης³⁰.

---

²⁸ Buchanan B. (2004), Money laundering a global obstacle, *Research in International Business and Finance*, Vol. 18, p. 117

²⁹ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 86 - 87

³⁰ Schneider Friedrich. (2008), Money laundering and financial means of organized crime: Some preliminary empirical findings, *Global Business and Economics Review*, p. 18

Εικόνα 1: Πως ξεπλένονται τα βρώμικα χρήματα: Τρία στάδια ξεπλύματος³¹

2.5 Κοινές τεχνικές - εργαλεία νομιμοποίησης εσόδων

Τα εργαλεία και οι τεχνικές της νομιμοποίησης εσόδων που χρησιμοποιούνται κατά κόρων από του οικονομικούς εγκληματίες αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο για την βαθύτερη κατανόηση του φαινομένου. Έξυπνος είναι εκείνος που καταφέρνει να κρύψει την προέλευση των χρημάτων του (Roche, 2011).

2.5.1 Η μέθοδος του μωρμηγκιού (*smurfing – structuring*)

Η συγκεκριμένη μέθοδος αποτελεί σύμφωνα με το Κάτσιο (1998) την πλέον αναγνωρίσιμη τεχνική, σύμφωνα με την οποία το βρώμικο χρήμα διασπάται σε μέγεθος πολλές φορές κάτω από το όριο των συναλλαγών αναφοράς. Ο αμερικάνικος νόμος περί τραπεζικού απορρήτου το 1970 σύμφωνα με τα λεγόμενα του Buchanan (2004), απαιτούσε από ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα την καταγραφή των οικονομικών συναλλαγών που ξεπερνούσαν τα δέκα χιλιάδες δολάρια. Με τον τρόπο αυτό ο οικονομικός εγκληματίας επιτυγχάνει την απόκρυψη της υποχρεωτικής υποβολής των εκθέσεων και τον έλεγχο από τις αρχές, διαιρώντας τις καταθέσεις σε ποσά μικρότερα των δέκα χιλιάδων δολαρίων. Επίσης αξίζει να επισημάνουμε ότι από το 1986 και έπειτα ο νόμος των Η.Π.Α. για την δομή των συναλλαγών που σχεδιάστηκαν με σκοπό την αποφυγή της υποβολής εκθέσεων θεωρείται ως οικονομικό έγκλημα.

³¹How dirty money is Laundered: Three stages of Laundering, στο: <https://tier1fin.com/alessa/blog/how-dirty-money-laundered-three-stages-laundering> (δημοσιεύθηκε στις 05/20/2020)

2.5.2 Εταιρείες βιτρίνας - οργανισμοί (front/shell companies - organization)

Οι συγκεκριμένες εταιρείες βιτρίνας γνωστές ως και εταιρείες κέλυφος ή ανώνυμες εταιρείες είναι οντότητες με μηδενικές ή ελάχιστες λειτουργίες και γενικά δεν παρουσιάζουν φυσικά περιουσιακά στοιχεία (Gepp et. al., 2020). Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την διεξαγωγή δόλιων εμπορικών συναλλαγών για την διαστρωμάτωση και συσσώρευση των εσόδων που πραγματοποιείται μέσω το οικονομικού εγκλήματος καθώς η φύση του εμπορικού τους αντικείμενου και των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους εμφανίζουν υψηλή ρευστότητα (Κάτσιος, 1988). Οι λόγοι που θεωρούνται αποτελεσματικές οι εταιρείες αυτές είναι οι εξής: πρώτον για να λειτουργήσει μια εταιρεία – βιτρίνας ή ένας οργανισμός δεν απαιτείται απαραίτητα η συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και δεύτερον καθίσταται δύσκολη η ανάχνευση τους από τις αρχές στην περίπτωση που οι συγκεκριμένες εταιρείες δραστηριοποιούνται με είδη νόμιμες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα σε χώρες που εξαιρούνται της αναφοράς συναλλαγής νομίματος όπως τα εστιατόρια και τα καταστήματα αγοράς αλκοολούχων ποτών. Εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις εισαγωγές και εξαγωγές μπορούν επιπρόσθετα να χρησιμεύουν ως τέτοιες χρησιμοποιώντας τρεις περιπτώσεις για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, και συγκεκριμένα, την διπλή τιμολόγηση, την υπερτίμηση και αποτίμηση των εμπορευμάτων, καθώς και την χρηματοδότηση των συναλλαγών. Η διόγκωση των τιμών για την αποπληρωμή των εισαγόμενων αγαθών αποτελεί επίσης μια κοινή τεχνική που χρησιμοποιείται από τις εικονικές εταιρείες για το ξέπλυμα (Buchanan, 2004). Καταλήγοντας, οι Floros και Sapp (2011), επισημαίνουν ότι η πλειονότητα αυτών των οντοτήτων στοχεύει στην εξαγορά ή την συγχώνευση με άλλες νόμιμες επιχειρήσεις.

2.5.3 Το παράνομο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Η μέθοδος της νομιμοποίησης εσόδων μέσω της χρήσης των παράνομων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων παρουσιάζει μέχρι και σήμερα τις μεγαλύτερες δυσκολίες για την έρευνα και αντιμετώπιση του φαινομένου. Αυτό έγκειται κυρίως στη δυναμική του οργανωμένου εγκλήματος που παρατηρείται για την στελέχωση τόσο σε εθνικό όσο και παγκόσμιο επίπεδο διάφορων παρατραπέζικών συστημάτων που έχουν ως στόχο το ξέπλυμα του χρήματος και την νομιμοποίησή του. Κύρια παράνομα παράλληλα χρηματοπιστωτικά συστήματα σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία παρουσιάστηκαν στην Άπω Ανατολή (chop-chop & hawala), στην Ασία (chiti), και στην Αμερική (stash house). Πρόκειται στην ουσία για εξειδικευμένα συστήματα στην μετατροπή συναλλάγματος εξασφαλίζοντας την απόλυτη ανωνυμία και

εμπιστοσύνη στους οικονομικούς εγκληματίες³². Για να αποφύγουν αυτή την αυστηρή νομοθεσία ο Roche (2011) τονίζει ότι, οι τράπεζες μεταφέρουν τις δραστηριότητες αυτές στη σφαίρα της σκιώδους τραπεζικής, με το ρυθμιστικό πλαίσιο να είναι ανύπαρκτο η πολύ ελαστικό, παρακάμπτοντας έτσι την απαγόρευση της κερδοσκοπίας ή της κατοχής αντισταθμιστικών κεφαλαίων (hedge funds)³³. Στην πραγματικότητα, το παράνομο χρήμα είναι πιθανό να μην εισέρχεται ποτέ στο κύριο τραπεζικό σύστημα, αλλά να εισχωρείτε απευθείας σε ένα υπόγειο τραπεζικό σύστημα με τον δράστη να καταθέτει το βρώμικο χρήμα σε ένα ανταλλακτήριο χρημάτων και να λαμβάνει ένα εισιτήριο ή κάποιο είδος σήματος, που στην πραγματικότητα αποτελούν κωδικοποιημένα χαρτονομίσματα. Όταν θα παρουσιάσει αυτό το εισιτήριο σε μια άλλη χώρα θα λάβει και το αντίστοιχο ποσό μείον την προμήθεια που αντιστοιχεί περίπου στο πέντε με δεκαπέντε τοις εκατό του αρχικού ποσού. Το υπόγειο τραπεζικό σύστημα μπορεί να θεωρηθεί αρκετά πολύπλοκο η απλά μπορεί να είναι τόσο απλό όσο να το χρησιμοποιεί κάποιος από το κινητό του τηλέφωνο³⁴.

Οι Koupsari και Protosaltis (2021) τονίζουν ότι, η υπερβολική χρηματοοικονομική μόχλευση που παρουσιάζεται στο παράνομο και σκιώδες χρηματοπιστωτικό σύστημα ενδέχεται να μην υπόκειται σε ρυθμιστικούς ελέγχους, κάνοντας προφανές την άκρως επικίνδυνη οικονομική δραστηριότητα η οποία μπορεί να προκαλέσει μέχρι και την κατάρρευση της αγοράς. Επίσης, καθοριστικό ρόλο ενάντια στην πάταξη του παράνομου χρηματοπιστωτικού συστήματος μπορεί να επιτύχει η συνεργασία μεταξύ των τραπεζών και των ρυθμιστικών αρχών, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό την προστασία των επενδυτών³⁵. Αυτή όμως η ανθοφορία της παράλληλης οικονομίας σύμφωνα με τον Roche (2011), εξαρτάται από την υψηλή τεχνογνωσία των δυτικών και ανατολικών χρηματαγορών με την ικανότητα τους χρησιμοποιώντας ιδιωτικές τράπεζες να κατασκευάζουν αδιάφανα σχήματα, θολώνοντας τα νερά. Τονίζοντας δε, ότι αν δεν προσβληθούν τα παράλληλα χρηματοοικονομικά συστήματα και δίκτυα, είναι αδύνατο ο αγώνας κατά του ξεπλύματος, της φοροδιαφυγής, της διαφθοράς και όλων των μορφών του οικονομικού εγκλήματος να κερδηθεί.

³² Κάτσιοι (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 97 - 99

³³ Επενδυτικά κεφάλαια που μπορούν να δημιουργούν μια ευρύτερη γκάμα επενδύσεων και χρηματοοικονομικών προϊόντων.

³⁴ Buchanan B. (2004). Money laundering a global obstacle, p. 121

³⁵ Koupsari E., Protosaltis G., (2021). Shadow Banking; Origins & Impact on the Financial Markets, pp. 24, 27

2.5.4 Συναλλαγές μέσω κυβερνοχώρου – *bitcoin*

- Αναμφίβολα τόσο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, η τεράστια ανάπτυξη του διαδικτύου αποτελεί δεσπόζουσα θέση μεταξύ των εγκλημάτων στον χώρο της πληροφορικής ως μέσο τέλεσης των περισσότερων έκνομων πράξεων και δη οικονομικών που παρατηρούνται σήμερα στην διεθνή βιβλιογραφία, λαμβάνοντας έτσι και τον χαρακτηρισμό του οικονομικού εγκλήματος. Το αντικείμενο της πράξης σε συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω του διαδικτύου είναι η στοχευόμενη περιουσία, υπολογιζόμενη όμως σε χρήματα. Ο δράστης της συγκεκριμένης απάτης εξειδικεύεται στο να προσβάλει την περιουσία όχι απλά ενός ατόμου αλλά μιας εταιρείας ή ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, κάνοντας εμφανές τα τεράστια οικονομικά μεγέθη που επιδιώκουν οι συγκεκριμένοι οικονομικοί εγκληματίες να επιτύχουν³⁶. Σύμφωνα με τους (Warren G., et. al., 2002) το μέσω τέλεσης του οικονομικού εγκλήματος δηλαδή ο ηλεκτρονικός υπολογιστής χρησιμοποιείται τόσο για την πραγματοποίηση του εγκλήματος αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσει και ο ίδιος στόχο για ένα ειδικό εγκλημα. Όπως γίνεται αντιληπτό η αδυναμία ενός συστήματος ελέγχου και καταστολής του συγκεκριμένου και συνάμα αναπτυσσόμενου φαινομένου στο πεδίο του κυβερνοχώρου, το καθιστά ιδανικό για απάτες και νομιμοποίηση εσόδων από οικονομικά εγκλήματα³⁷.
- Σύμφωνα με τους (Mainelli M., et. all., 2019) τα κρυπτοχρήματα έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον πολλών καταναλωτών παγκοσμίως και ιδιαίτερα αυτών της Άπω Ανατολής και των Δυτικών χωρών. Στην πραγματικότητα τα κρυπτοχρήματα χρειάζονται μια σταθερή αξία στην περίπτωση που επιδιώκουν να ανταποκριθούν στις παραδοσιακές λειτουργίες του χρήματος και να χρησιμοποιηθούν ως πραγματικό νόμισμα³⁸. Το κρυπτοχρήμα (Cryptocurrency), αποτελεί το αποκεντρωμένο μέσο πληρωμής, το οποίο βασίζεται τόσο για την πραγματοποίηση συναλλαγών, όσο και για τη δημιουργία του ίδιου, το οποίο δεν μπορεί να εκδοθεί από τις κεντρικές τράπεζες των κρατών. Στο σημείο αυτό τίθεται ένα ερώτημα στην διεθνή βιβλιογραφία: αν το «κρυπτοχρήμα» αποτελεί «χρήμα»; Η δημιουργία και η έκδοση του Bitcoin πρέπει να τονίσουμε ότι δεν συνάδει με κανένα κεντρικό τραπεζικό σύστημα ή κράτος και ως μέσο πληρωμής δεν αντικατοπτρίζει κανένα είδος

³⁶ Ζησιάδης (2002). Η Οικονομική Εγκληματικότητα, σσ. 108 - 110

³⁷ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σ. 151

³⁸ Mainelli M., et. all., (2019). Economic Simulation Of Cryptocurrencies & Their Control Mechanisms, p. 48

νομίματος. Αναλυτικότερα, πρόκειται για ένα περιουσιακό στοιχείο, το οποίο βασίζεται σε ένα συναινετικό δίκτυο που παρέχει την δυνατότητα στους χρήστες ενός νέου συστήματος πληρωμών και μιας εντελώς ψηφιακής μορφής χρημάτων. Στα θετικά από τη χρήση του Bitcoin μπορούν να αναφερθούν η ταχύτητα των συναλλαγών και η ελευθερία πληρωμών, ενώ στα αρνητικά η μεταβλητότητα της τιμής, η απουσία νομοθετικού πλαισίου τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο και τέλος η ανωνυμία και η διευκόλυνση των παρανομιών.

Κεφάλαιο 3^ο

Θεσμικοί Φορείς και Νομοθετικό Πλαίσιο

3.1 Νομοθετικό Πλαίσιο σε Διεθνές Επίπεδο

Η ανησυχία της διεθνούς κοινότητας τα τελευταία χρόνια γίνεται όλο και πιο έντονη. Η καταστολή του φαινομένου της νομιμοποίησης του βρώμικου χρήματος ενέχει σοβαρότατους κινδύνους για την ασφάλεια του οικονομικού συστήματος και την εν γένει σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα παγκοσμίως. Όπως προαναφέρθηκε, η διαδικασία αυτή μπορεί να πραγματοποιείται σε διαφορετικές χώρες με πολλά χρηματοπιστωτικά συστήματα να εμπλέκονται μεταξύ τους, κάνοντας με αυτό τον τρόπο επιτακτική την ανάγκη για μια συντονισμένη και συνάμα διακρατική συνεργασία προστατεύοντας έτσι την διεθνή κοινότητα. Ενάντια στους κινδύνους και τις συνεχείς εξελίξεις του φαινομένου αυτού τα κράτη θα πρέπει να λάβουν μέτρα ευέλικτα και συνάμα αποτελεσματικά (Καμπέρου – Ντάλτα, 2009).

Το καθεστώς σε παγκόσμια κλίμακα που έχει δημιουργηθεί για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης των εσόδων είναι αρκετά πολύπλοκο όπως και το ίδιο το φαινόμενο σύμφωνα με τους Reuter και Truman (2004), αρχικά επειδή εστιάζεται τόσο στο μεγάλο εύρος των στόχων που πρέπει να αντιμετωπισθούν, όσο και στις πολύπλοκες θεσμικές και νομοθετικές διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των χωρών³⁹.

3.1.1 Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών (Σύμβαση της Βιέννης)

Οι προοπτικές για την αντιμετώπιση και πάταξη του φαινομένου της νομιμοποίησης των εσόδων, πραγματοποιήθηκε σε διεθνές επίπεδο στις 19 Δεκεμβρίου 1988 στη Βιέννη με την υπογραφή από εκπροσώπους εξήντα επτά κρατών, την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, γνωστή και ως “Σύμβαση της Βιέννης” πραγματοποιώντας ουσιαστικά μια αναθεώρηση της μοναδικής Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα ναρκωτικά του 1961. Ο κυριότερος παράγοντας για την ανάπτυξη και σύνταξη της συγκεκριμένης Σύμβασης αποτέλεσε η Διεθνής Αστυνομία (International Criminal Police Organization), γνωστή ως “Interpol”, όπου μετά και την κύρωση της από την Ισπανία ως το εικοστό κράτος – μέλος το 1990, απέκτησε την ισχύ

³⁹ Reuter P., Truman M., (2004). *Chasing Dirty Money, The Fight Against Money Laundering*, p. 191

δεσμευτικού κανόνα Διεθνούς Δικαίου⁴⁰. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών συνεργάζεται με την Ιντερπόλ για τον συντονισμό όλων των χωρών σε θέματα ενημέρωσης και τελωνειακού ελέγχου⁴¹. Από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της συγκεκριμένης Σύμβασης η οποία έχει επικυρωθεί και από την Ελλάδα με τον Νόμο 1981/1991 (ΦΕΚ 187/Α/09-12-1991⁴²), αποτελεί η συνεργασία μεταξύ των συνεργαζόμενων κρατών για την άρση του τραπεζικού απορρήτου, και στην εφαρμογή μηχανισμών και μέσων για την αποτροπή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος⁴³.

3.1.2 Επιτροπή Βασιλείας και τραπεζική εποπτεία

Η αρχή πραγματοποιήθηκε το 1998 από την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements – B.I.S) μέσω της Επιτροπής Cooke, γνωστή ως Επιτροπή Βασιλείας I (Basle Committee I). Ακολούθησε η Βασιλεία II το 2004, που είχε ως στόχο την αντιμετώπιση των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες, διασφαλίζοντας την οικονομική σταθερότητα. Η Τρίτη δόση των συμφωνιών της Βασιλείας αναπτύχθηκε το 2010 ως απόηχος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2007 – 2008, αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις που παρουσιάστηκαν από αυτή⁴⁴.

Η Σύσταση διατύπωσε επίσημα στην διεθνή οικονομική κοινότητα, ότι οι τράπεζες δεν απαρτίζουν άσυλο κανενός οικονομικού εγκληματία και δεν χρησιμοποιούνται ως πλυντήρια ξεπλύματος μαύρου χρήματος, τονίζοντας δε ότι το σημαντικότερο εργαλείο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων, αποτελεί η ηθική ακεραιότητα και άγρυπνη αποφασιστικότητα των διοικήσεων των τραπεζών (διευθυντών – μετόχων) απέναντι στις προκλήσεις για συνεργασία με παράνομα και σκιώδες οικονομικά δίκτυα. Ως νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στο προοίμιο της η Σύσταση αναφέρει τα άτομα αυτά που χρησιμοποιούν το οικονομικό σύστημα για πληρωμές και μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ διαφορετικών λογαριασμών, έχοντας ως απώτερο σκοπό την απόκρυψη της πραγματικής πηγής⁴⁵. Καταλήγοντας, η Επιτροπή της Βασιλείας σχετικά με την τραπεζική εποπτεία εξέδωσε τον Σεπτέμβριο του 2012 τον “Πυρήνα των Αρχών για την Αποτελεσματική Τραπεζική Εποπτεία” παρουσιάζοντας τα σημαντικότερα στοιχεία που

⁴⁰ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, σσ. 161 - 162

⁴¹ Μαρσέλος (1997). Εξαρτησιογόνες Ουσίες, σ. 233

⁴² Η Κύρωση της «Σύμβασης Βιέννης» από την Ελλάδα σύμφωνα με τον Ν.1981/1991

⁴³ Ηνωμένα Έθνη (1988), “Σύμβαση κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών”, Βιέννη

⁴⁴ Η επιτροπή της Βασιλείας – Επισκόπηση, στο: <https://www.bis.org/bcb>

⁴⁵ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, σσ. 171-172

αφορούν ενδεικτικά: την εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη, την εν γένη συμμόρφωση με την νομοθεσία και το δίκαιο, την συνεργασία μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την τήρηση της κείμενης νομοθεσίας και τέλος την ενδοτικότητα με τις Αρχές του Κώδικα⁴⁶.

3.1.3 Η Σύσταση της Επιτροπής Οικονομικής Δράσης (F.A.T.F.)

Κατά την σύνοδο των επτά κυριότερων βιομηχανικών κρατών (G7)⁴⁷ του Παρισιού στις 16 Ιουλίου 1989, συστάθηκε και θεσμοθετήθηκε έπειτα από ομόφωνη απόφαση η Επιτροπή Οικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.), έχοντας ως στόχο την εκκίνηση μια συλλογικής προσπάθειας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από διακεκριμένα οικονομικά εγκλήματα, εκτός της διακίνησης εξαρτησιογόνων ουσιών, και αφορούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα, τις τράπεζες καθώς επίσης και τα μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τους οργανισμούς λόγω της επαφής που έχουν με ρευστό χρήμα⁴⁸.

Ο αριθμός των συστάσεων αρχικά ανήλθε σε 40 συστάσεις (Recommendations), οι οποίες κατανεμήθηκαν σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

- Το γενικό διάγραμμα
- Τη βελτίωση δικαϊκών συστημάτων
- Τη βελτίωση και ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος
- Την εξέλιξη της διεθνούς συνεργασίας

Η συγκεκριμένη έκθεση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα μέτρα αντιμετώπισης που πρέπει να ληφθούν από τις αρχές σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, προτρέποντας δε τα κράτη να επιβάλλουν χρηματικά και ποινικά πρόστιμα στην περίπτωση που διέκριναν ύποπτες συναλλαγές ή στην περίπτωση που το αποτέλεσμα της συναλλαγής θα έβλαπτε την σταθερότητα του οικονομικού συστήματος. Ύποπτες συναλλαγές που πραγματοποιούνται από πρόσωπα φυσικά ή νομικά, αποτελούν υποχρέωση μεταξύ των κρατών για την άμεση ενημέρωση και πληροφόρηση μεταξύ αυτών, λαμβάνοντας υπόψη πάντοτε τους εθνικούς κανονισμούς και τις διατάξεις περί απορρήτου⁴⁹. Σύσταση της Επιτροπής επίσης, προτρέπει

---

⁴⁶ Επιτροπή της Βασιλείας σχετικά με την Τραπεζική Εποπτεία(2012). Βασικές Αρχές για αποτελεσματική Τραπεζική Εποπτεία

⁴⁷ Καναδάς, Η.Π.Α., Γερμανία, Ιαπωνία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Ιταλίας, με την συμμετοχή της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁴⁸ Σύσταση υπ' αριθ. 9 της F.A.T.F.

⁴⁹ Κάτσιοι (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 166-167 και Σύσταση F.A.T.F. υπ' αριθμ. 8

αρμόδιες αρχές, όπως η Interpol⁵⁰ και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων⁵¹ (World Custom Organization - WCO) την ευθύνη για την συλλογή και διανομή πληροφοριών από και προς τις κρατικές αρχές, σχετικά με τις εξελίξεις, τις μεθόδους και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπρόσθετα, η Σύσταση επισημαίνει ότι το ίδιο πρέπει να ενστερνιστούν οι κεντρικές εθνικές τράπεζες και εποπτικές αρχές⁵². Συνοψίζοντας, ο Roche (2011) τονίζει ότι η διεθνής συνεργασία σε θέματα δικαστικής αλληλοβοήθειας και διοικητικής συνδρομής έχει σίγουρα εξελιχθεί.

3.1.4 Το Διεθνές Δίκτυο Πληροφοριών για το Ξέπλυμα Χρήματος (IMoLIN)

Το συγκεκριμένο δίκτυο αναπτύχθηκε το 1998 από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, και αποτελεί μια βάση δεδομένων βασισμένη στο διαδίκτυο αποτελώντας αρωγό σε κράτη, κυβερνήσεις, οργανισμούς αλλά και πολίτες που έχουν ως αντικείμενο δράσης τον αγώνα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος. Στην ουσία αποτελεί μια πολύπλευρη ηλεκτρονική βιβλιοθήκη η οποία περιλαμβάνει την νομοθεσία και τους κανονισμούς σε παγκόσμια εμβέλεια στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Μεταξύ άλλων, το “Διεθνές Δίκτυο Πληροφοριών για το Ξέπλυμα Χρήματος”, πέραν της παροχής πληροφοριών σχετικές με την μονοθεσία τους κανόνες και τις διατάξεις για το ξέπλυμα περιλαμβάνει τομείς για την ανάπτυξη και βελτίωση της εσωτερικής νομοθεσίας των κρατών και της διεθνούς συνεργασίας.

Ως βασικά χαρακτηριστικά του “Δικτύου” μπορούν να αναφερθούν τα κάτωθι:

- Η Διεθνής Βάση Δεδομένων κατά της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες – Anti Money Laundering International Database (IMILD)
- Το Τμήμα Αναφοράς (Reference Section)
- Τον σύνδεσμο που περιλαμβάνει τις Εθνικές Νομοθεσίες (National Legislation)
- Τους Διεθνείς Κανόνες και τα Πρότυπα (International Norms and Standards)
- Το παγκόσμιο Ημερολόγιο (Worldwide calendar of events)

⁵⁰ Διεθνής Οργάνωση Αστυνομικής Συνεργασίας, στο: <https://www.interpol.int/>

⁵¹ Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων, στο: <http://www.wcoomd.org/>

⁵² Σύσταση υπ’ αριθ. 31 της F.A.T.F.

- Μια ενότητα συνδέσμων εμπεριέχοντας περιφερειακούς οργανισμούς σχετικούς με τον τομέα της καταπολέμησης και τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες (Anti Money Laundering organization and financial intelligence unit⁵³)

Η αρχή «Γνωρίζω τον πελάτη μου» πρέπει να ακολουθείται πιστά σε όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παγκοσμίως, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην τήρηση των αρχείων των πελατών και να αποκαλύπτονται σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι ο πελάτης εμπλέκεται σε οποιαδήποτε μυστηριώδης και αμφισβητήσιμη συναλλαγή⁵⁴.

3.2 Νομοθετικό Πλαίσιο σε Ευρωπαϊκό – Κοινοτικό Επίπεδο

Η ανάγκη για δραστικά και αποτελεσματικά μέτρα στον παγκόσμιο χάρτη ενάντια στη καταπολέμηση από την συνεχώς διογκούμενη απειλή από την νομιμοποίηση των βρώμικων χρημάτων και πιο συγκεκριμένα των “ναρκοχρημάτων” σύμφωνα με τον Κάτσιο (2009), αποτέλεσε αδιαμφισβήτητη η Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχοντας πλέον καταστεί ως ένα πρόβλημα διεθνών διαστάσεων, ως απάντηση στις νέες ευκαιρίες για ξέπλυμα χρήματος που ανοίγονται με την απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων και των διασυνοριακών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τα κράτη μέλη της ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα) προχώρησαν σε μια σειρά από Οδηγίες μέσω του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πλέον Ευρωπαϊκή Ένωση) για την λήψη μέτρων ενάντια της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁵⁵.

3.2.1 Ευρωπαϊκή Οδηγία του Συμβουλίου (91/308/ΕΟΚ)

Η αρχή πραγματοποιήθηκε έπειτα της παρέμβασης του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με Πρόταση Οδηγίας που κατατέθηκε στην Επιτροπή για την «πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες» (Οδηγία 91/908/ΕΟΚ)⁵⁶.

Ο Τραγάκης (1996), αναφέρει ότι το συγκεκριμένο αυτό κοινοτικό νομοθέτημα παρουσιάζει την σκοπιμότητα της ποινικοποίησης του ξεπλύματος στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ δικαστικών και αστυνομικών αρχών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία του

⁵³ Το Διεθνές Δίκτυο Πληροφοριών για το Ξέπλυμα, στο: https://www.imolin.org/imolin/en/about_us.html

⁵⁴ Kemal M., (2014). Anti-money laundering regulations and effectiveness, p. 418

⁵⁵ Κάτσιος (1998). Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, σσ. 196 - 198

⁵⁶ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 166/77 της 28/06/1991

χρηματοπιστωτικού συστήματος καθώς επίσης και στην ενίσχυση από πλευράς νομοθετικών μέτρων από τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρωγοί της πρώτης «Οδηγίας» αποτέλεσαν η «Σύμβαση της Βιέννης» το 1988 και λίγο αργότερα η «Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης» σχετικά με την ανίχνευση, νομιμοποίηση, την κατάσχεση και δήμευση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το 1990 γνωστή ως «Σύμβαση του Στρασβούργου». Οι διατάξεις της «Οδηγίας» υποχρέωσαν τόσο την Ελλάδα με την ενσωμάτωση στο Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο με τον Ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173/Α/24/08/1995) και τροποποιήθηκε από τη «Οδηγία» (2001/97/ΕΚ) το 2001, όσο και κάθε άλλη χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θέσει σε ισχύ τα αναγκαία και πρόσφορα μέσα με διατάξεις και λοιπές ρυθμίσεις σύμφωνα με τις ακόλουθες ενέργειες:

- Την απαγόρευση της νομιμοποίησης εσόδων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος
- Τον ορισμό κυρώσεων σε ενδεχόμενο παραβίασης των διατάξεων του νόμου
- Την άμεση συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων
- Την υποβολή νέων υποχρεώσεων και ευθυνών ενάντια στον αγώνα κατά του ξεπλύματος προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οργανισμούς⁵⁷

3.2.2 Τροποποίηση της Οδηγίας του Συμβουλίου (91/308/ΕΟΚ) με την (2001/97/ΕΚ)

Η παρούσα «Οδηγία» (2001/97/ΕΚ) αποτέλεσε μία τροποποίηση και συνάμα αναθεώρηση της αρχικής «Οδηγίας» για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αναλυτικότερα, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης τροποποίησης δόθηκαν συγκεκριμένοι ορισμοί σύμφωνα με το Άρθρο 1, παρ. 1 του “Πιστωτικού Ιδρύματος” και του “Χρηματοδοτικού Οργανισμού”, δίνοντας πλέον έμφαση στην νομιμοποίηση των εσόδων πέραν του φάσματος της διακίνησης και εμπορίας ναρκωτικών. Επιπρόσθετα, τονίζεται ότι η νομιμοποίηση των εσόδων αποτελεί ένα υπαρκτό πρόβλημα, όταν τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν κλονιστεί διαπράττονται σε διαφορετικό κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή μιας τρίτης χώρας. Στην Ελληνική έννομη τάξη η συγκεκριμένη «Οδηγία» καθιερώθηκε με την ψήφιση του Νόμου 3424/2005 (ΦΕΚ 305/13-12-2005⁵⁸). Συνοψίζοντας τα

⁵⁷ Τραγάκης (1996). *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*, σσ. 236 - 237

⁵⁸ Τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση του Ν. 2331/1995

προαναφερθέντα η νομιμοποίηση εσόδων προέρχεται από τις παρακάτω εκτελούμενες πράξεις:

- Η εν γνώσει συμμετοχή σε παράνομη δραστηριότητα με σκοπό την απόκρυψη ή την συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης (κεφαλαίων, περιουσιακών στοιχείων), προς την αποφυγή του ελέγχου
- Την απόκρυψη ή την συγκάλυψη της αλήθειας σε όλες τις πτυχές της περιουσιακής κατάστασης (προέλευση, διάθεση, κυριότητα κ.α.), εν γνώσει της παράνομης προέλευσης
- Την περίπτωση που ο χρόνος κτήσης μίας περιουσίας υποπέσει σε καθεστώς παρανομίας και συμπίπτει με την γνώση της έκνομης πράξης
- Η σύσταση οργανώσεως με σκοπό την παροχή βοήθειας σε τρίτους, καθώς επίσης και η υποκίνηση θεωρούνται πράξεις που εμπίπτουν στους κανονισμούς της νομιμοποίησης εσόδων⁵⁹

3.2.3 Οδηγία (2005/60 ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Στις 26 Οκτωβρίου 2005, συστάθηκε η τρίτη κατά σειρά Οδηγία 2005/60/ΕΚ, δίνοντας ιδιαίτερη αξία στις ήδη αναθεωρημένες Συστάσεις της FATF, έχοντας ως επιπλέον πεδίο ορισμού την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων που προκύπτουν για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η συγκεκριμένη Οδηγία εφαρμόζεται στα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, σε ελεγκτές, λογιστές, φορολογικούς συμβούλους, κτηματομεσίτες, τα καζίνο, καθώς επίσης σε φυσικά και νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στον τομέα του εμπορίου και αφορούν πληρωμές που πραγματοποιούνται με μετρητά σε ποσό μεγαλύτερο ή ίσο των 15.000 ευρώ, ανεξάρτητα αν η συναλλαγή πραγματοποιηθεί εφάπαξ ή σε μικρότερα ποσά, γνωρίζοντας το ενδεχόμενο σχέσης μεταξύ αυτών. Επιπρόσθετα σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας τα κράτη μέλη απαγορεύουν οποιαδήποτε ανώνυμη τήρηση τραπεζικού λογαριασμού και βιβλιαρίων καταθέσεων. Αποτελεί επίσης υποχρέωση των κρατών μελών η σύσταση Μονάδας Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ), ως κεντρική αρχή του κάθε κράτους ξεχωριστά για την παραλαβή, την ανάλυση και τελικά την διάδοση των πληροφοριών που είναι

---

⁵⁹ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 344/76 της 04/12/2011

απαραίτητες, καθώς και η αναφορά ύποπτων συναλλαγών⁶⁰. Συνοψίζοντας τα προαναφερθέντα πρέπει να επισημανθεί η συγχώνευση της συγκεκριμένης Οδηγίας στο Ελληνικό Δίκαιο με την ψήφιση του Νόμου Υπ' αριθμ. 3691/2008 (ΦΕΚ 166/Α/05-08-2008⁶¹).

3.2.4 Τροποποίηση της Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843

Καταβάλλοντας η Ευρωπαϊκή Ένωση πολύ σημαντικές προσπάθειες για την πάταξη του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων αλλά και της προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, στις 20 Μαΐου 2015 εξέδωσαν την τέταρτη κατά σειρά Οδηγία (ΕΕ) 2015/849⁶² η οποία τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843⁶³ καθορίζοντας ένα ολοκληρωμένο και συνάμα αποτελεσματικό πυρήνα για την αντιμετώπιση από τα κράτη μέλη όλων των κινδύνων που εγκυμονούν, συμβαδίζοντας πλέον με όλες τις νέες εξελισσόμενες τάσεις. Η συγκεκριμένη Οδηγία έχει διττό χαρακτήρα: δίνοντας έμφαση αφενός μεν στον εντοπισμό και την διερεύνηση της νομιμοποίησης των εσόδων, αφετέρου δε στην ισχυροποίηση της διαφάνειας αποτελώντας ένα παράγοντα αποτροπής, έχοντας ως αρωγούς στην προσπάθεια αυτή τις εκθέσεις της Παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής Αστυνομίας “Interpol” και “Europol” αντίστοιχα, αλλά και αυτές των Ηνωμένων Εθνών. Σημαντική επέκταση στο πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένης Οδηγίας αποτελεί η ενσωμάτωση των υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών, καθώς και παρόχους ανταλλαγής παραστατικών και εικονικών νομισμάτων, καταπολεμώντας την ανωνυμία η οποία καθίσταται δυνητικό εργαλείο στο οικονομικό έγκλημα. Ένα σημαντικό μέτρο που θέσπισε η συγκεκριμένη Οδηγία αποτέλεσε το όριο⁶⁴ των ανώνυμων προπληρωμένων καρτών γενικής χρήσης, διασφαλίζοντας ότι ανώνυμες προπληρωμένες κάρτες οι οποίες δεν συμμορφώνονται με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θα μπορούν να χρησιμοποιούνται. Η ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 (L156) περιήλθε με την ψήφιση του Νόμου Υπ' αριθμ. 4734/2020 (ΦΕΚ 196/Α/ 08-10-2020).

⁶⁰ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 309 της 25/11/2005

⁶¹ Κωδικοποιημένος με τον Νόμο 4506/2017

⁶² Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 141/73 της 20 Μαΐου 2015

⁶³ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 156/43 της 30 Μαΐου 2018

⁶⁴ Συναλλαγή μεγαλύτερη των 50 ευρώ, Άρθρο 15 Οδηγία ΕΕ 2018/843

3.2.5 Η νεοσύστατη Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939⁶⁵, εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για τον διορισμό των Ευρωπαίων Εισαγγελέων⁶⁶ στις 22 Ιουλίου 2020. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία αποτελεί ένα ανεξάρτητο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας ως κύριες αρμοδιότητες την έρευνα, την δίωξη και την παραπομπή στη δικαιοσύνη εγκλήματα που αφορούν οικονομικά συμφέροντα σε βάρος των κρατών μελών της Ένωσης, και συγκεκριμένα οικονομικά εγκλήματα σχετικά με: το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, υποθέσεις απάτης σχετικά με κονδύλια της ΕΕ άνω των 10 χιλιάδων ευρώ, την φοροδιαφυγή, και τελικά την διασυνοριακή απάτη στον φόρο προστιθέμενης αξίας με ζημιά άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ. Επίσημα η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας πραγματοποιήθηκε την 1^η Ιουνίου 2021, και είναι δομημένη σε δύο επίπεδα: α) το κεντρικό επίπεδο με έδρα το Λουξεμβούργο αποτελούμενο από τον ευρωπαϊκό γενικό εισαγγελέα αρμόδιο για την οργάνωση και εκπροσώπηση της υπηρεσίας μεταξύ των κρατών μελών της ένωσης καθώς και τρίτων χωρών, και το συλλογικό όργανο εισαγγελέων αρμόδιο για την εποπτεία σε έρευνες και διώξεις που πραγματοποιούνται από τους ευρωπαίους εντεταλμένους εισαγγελείς και: β) το εθνικό επίπεδο αποτελούμενο από τους 22 ευρωπαίους εντεταλμένους εισαγγελείς και τα μόνιμα τμήματα τους που είναι υπεύθυνα για τις επιχειρησιακές αποφάσεις, λειτουργώντας σε πλήρη ανεξαρτησία από τις εθνικές τους αρχές⁶⁷.

3.3 Νομοθετικό Πλαίσιο στην Ελλάδα

Η αρχή πραγματοποιήθηκε το 1991 μετά την υποχρέωση που επέβαλλε το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Ευρωπαϊκής Ένωσης) με την Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, το οποίο ζήτησε από τα κράτη μέλη να λάβουν κάθε πρόσφορο μέτρο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Από ελληνικής πλευράς η ανταπόκριση επήλθε μέσω έκδοσης Πράξεως Διοικητή Τράπεζα Ελλάδος. 218/05-03-93, έχοντας ως θέμα την «πρόληψη διενέργειας συναλλαγών σε ξένο νόμισμα μέσω τραπεζικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες», και στη συνέχεια με την ψήφιση του Νόμου Υπ' αριθμ. 2145/1993 (ΦΕΚ 88/Α/28-05-1993⁶⁸). Στην πραγματικότητα η Πράξη

⁶⁵ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 283/1 της 22 Ιουλίου 2020

⁶⁶ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 14830/19 της 12 Οκτωβρίου 2017

⁶⁷ Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eppo>

⁶⁸ Άρθρο 5 και 6 του Τρίτου Κεφαλαίου του Νόμου 2145/1993

Διοικητή Τ.Ε. 2181/05-09-1993 αποτέλεσε την βάση για την διενέργεια αυστηρότερων ελέγχων και την ταυτοποίηση των συναλλασσομένων με το τραπεζικό σύστημα με σκοπό την αποτροπή των συναλλαγών που στοχεύουν στον περιορισμό του φαινομένου της νομιμοποίησης των βρώμικων χρημάτων⁶⁹.

Το φαινόμενο του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος σύμφωνα με τον Τραγάκη (1996), έχει λάβει διαστάσεις επικίνδυνες και απειλητικές, με αποτέλεσμα να απασχολεί έντονα τις κυβερνήσεις των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης και χώρες – μέλη του Ο.Ο.Σ.Α.⁷⁰, διεθνείς οργανισμούς όπως ο Ο.Η.Ε., το Δ.Ν.Τ.⁷¹, η Interpol, η Europol κ.α. Η ψήφιση του Νόμου Υπ' αριθμ. 2331/1995 (ΦΕΚ 173/Α/24-08-1995⁷²) θέσπισε για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα πλαίσιο διατάξεων και απαιτήσεων που πρέπει να εφαρμοστούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς καθώς και τα μέλη του χρηματιστηρίου προκειμένου να ανταποκριθούν με επιτυχία στις περιπτώσεις του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Αρωγός στην προσπάθεια αυτή, σύμφωνα με το Άρθρο 7 του Νόμου 2331/1995 αποτελεί η σύσταση Επιτροπής⁷³, έργο της οποίας αποτελεί η συντονισμένη αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην Ελλάδα και έχουν άμεση σχέση με την συλλογή και αξιοποίηση των πληροφοριών που μεταφέρονται σε αυτή ύποπτες και συνάμα αλληλοεξαρτώμενες με την νομιμοποίηση εσόδων. Επίσης υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αποτελεί η αναγνώριση της ταυτότητας των πελατών “know your customer” (Άρθρο 4 I) και η διατήρηση των αρχείων για τουλάχιστον μια πενταετία (Άρθρο 4 IV)⁷⁴.

Η τελευταία νομοθετική ρύθμιση στην Ελλάδα επήλθε με την ψήφιση του Νόμου Υπ' αριθμ. 4734/2020 (ΦΕΚ 196/Α/08-10-2020), Νόμος ο οποίος τροποποίησε το Ν.4557/2018 (ΦΕΚ 139/Α/30-07-2018⁷⁵) «για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες», ενσωματώνοντας στην Ελληνική νομοθεσία την Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 (L156) και του Άρθρου 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 209/2177 (L334⁷⁶).

⁶⁹ Τραγάκης (1996). *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*, σσ. 343 - 344

⁷⁰ Οργανισμός Οικονομικής Ανάπτυξης και Συνεργασίας αποτελεί διεθνή οργανισμό που υποστηρίζει τις αρχές αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς.

⁷¹ Διεθνής Οικονομικό Οργανισμός που προσφέρει οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί.

⁷² Νόμος 2331/995: Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις

⁷³ Αποτελούμενη από τον Πρόεδρο και ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους με γνώσεις και εμπειρία σε θέματα και υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων

⁷⁴ Κάτσιος (1998). *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*, σ. 274

⁷⁵ Νόμος 4557/2018 ενσωμάτωσε στην Ελληνική νομοθεσία την Οδηγία (ΕΕ) 2015/849

⁷⁶ Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Αριθ. L 334 της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019

3.3.1 Η σύσταση της Αρχής Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

Η Αρχή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ψηφίστηκε με το Νόμο Υπ' αριθμ. 4575/2018 (ΦΕΚ 139/Α/30-07-2018), ο οποίος καταργεί το Νόμο 3691/2008 (ΦΕΚ 166/Α/05-08-2008⁷⁷). Η Αρχή αποτελεί την Εθνική Μονάδα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες⁷⁸. Σύμφωνα με το άρθρο 48 του προαναφερθέντος Νόμου γίνονται γνωστές οι μονάδες που απαρτίζουν την Αρχή, καθώς και οι εν λόγω αρμοδιότητες της εκάστοτε μονάδας ξεχωριστά. Οι επιμέρους αυτοτελείς Μονάδες που απαρτίζεται η Αρχή είναι οι εξής:

- Α' Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ένδεκα 11 μέλη της Αρχής)
- Β' Μονάδα Χρηματοοικονομικών Κυρώσεων (δύο 2 μέλη της Αρχής)
- Γ' Μονάδα Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (τέσσερα 4 μέλη της Αρχής)

Ο πρόεδρος και των τριών αυτοτελών Μονάδων είναι κοινός. Είναι Ανώτατος Εισαγγελικός Λειτουργός εν ενεργεία (Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου) και η επιλογή του μαζί με αυτή του αναπληρωτή πραγματοποιείται έπειτα από απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου του Αρείου Πάγου. Σημαντικό εργαλείο της Αρχής, πέραν αυτού της ανεξαρτησίας στον τρόπο λειτουργίας της κάθε Μονάδας, αποτελεί έπειτα από απόφαση του Προέδρου η δυνατότητα συνέργειας μεταξύ των Μονάδων για την έρευνα μιας συγκεκριμένης υπόθεσης και την αντιπαραβολή σε θέματα πληροφοριών. Ιδιαίτερα στον ευαίσθητο τομέα της ανταλλαγής εμπιστευτικών πληροφοριών η Αρχή έχει την εξουσία να μεταβιβάζει πληροφορίες που θεωρεί σημαντικές για την εκπλήρωση των καθηκόντων της με άλλους οργανισμούς καθώς επίσης με ελεγκτικές και εισαγγελικές αρχές.

3.3.2 Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος

Τα καθήκοντα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος σύμφωνα με τον Νόμο Υπ' αριθμ. 3943/2011 (ΦΕΚ 66/Α'/31-03-2011⁷⁹), η αρμοδιότητα του οποίου επεκτείνεται σε όλη την

⁷⁷ Νόμος 3691/2008. Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις

⁷⁸ Η νέα Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, στο: <https://www.taxheaven.gr/news/41657/h-nea-arxh-katapolemshshs-ths-nomimopoihshs-esodwn-epo-egklhmatikes-drasthriothtes>

⁷⁹ Άρθρο 2, Νόμος 3943/2011 Καταπολέμηση της Φοροδιαφυγής, στελέχωση των ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών

Ελληνική επικράτεια, αφορούν θέματα διαφθοράς και οικονομικής εγκληματικότητας που στρέφονται κατά του Ελληνικού Δημοσίου (ΟΤΑ⁸⁰, ΝΠΔΔ⁸¹), της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή την εξακρίβωση κάθε φορολογικού και οικονομικού εγκλήματος που θα θέσει σε κίνδυνο την εθνική οικονομία. Αξίζει να επισημανθεί ότι, ο Οικονομικός Εισαγγελέας έχει την δυνατότητα να διερεύνα αυτεπαγγέλτως οικονομικές και φορολογικές υποθέσεις καθώς και την δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων και λογαριασμών μέχρι και το διάστημα των εννέα μηνών σε βάρος των ελεγχόμενων, εφόσον προκύπτουν στοιχεία για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων. Επιπρόσθετα, ο Οικονομικός Εισαγγελέας έχει προσβασιμότητα σε οποιοδήποτε στοιχείο και πληροφορία αποδεχθεί χρήσιμο για την ενάσκηση των καθηκόντων του, το οποίο δεν υπόκειται στους περιορισμούς της νομοθεσίας περί απορρήτου προσωπικών δεδομένων. Ο βαθμός του εισαγγελικού λειτουργού που ασκεί τα καθήκοντα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος είναι αντεισαγγελέας εφετών και για την εκτέλεση των καθηκόντων του συνεπικουρείται από τρεις (3) αντεισαγγελείς ή εισαγγελείς πρωτοδικών, οι δύο εκ των οποίων έχουν ως έδρα υπηρεσίας την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και ένας την Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης. Η έδρα του Οικονομικού Εισαγγελέα βρίσκεται στο Υπουργείο Οικονομικών και η στελέχωση της πραγματοποιείται με ειδικό επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό του ίδιου του υπουργείου.

---

⁸⁰ Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

⁸¹ Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

Κεφάλαιο 4ο

Εμπειρική Μελέτη

Αρχικά, αξίζει να επισημάνουμε ότι για το θεωρητικό κομμάτι της έρευνας μας, αντλήθηκε υλικό από την ελληνική και την διεθνή βιβλιογραφία, καθώς επίσης από βιβλία και επιστημονικά άρθρα βασισμένα στο Οικονομικό Έγκλημα και στο ξέπλυμα βρώμικων χρημάτων. Η νομολογία τόσο σε Εθνικό αλλά και σε διεθνές – κοινοτικό επίπεδο αποτέλεσε αρωγός στην προσπάθεια για την κατανόηση του φαινομένου. Στο πρακτικό κομμάτι της εργασίας μας το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου.

Ερευνητικό ερώτημα

Το ερευνητικό ερώτημα της παρούσας έρευνας είναι η κατανόηση του φαινομένου του Οικονομικού Εγκλήματος και της Νομιμοποίησης των Εσόδων καθώς και οι τρόποι αντιμετώπισης του από τα στελέχη του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα ερωτήματα που τέθηκαν αποσκοπούσαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου, την επάρκεια των νομοθετικών και θεσμικών οργάνων και τις συνέπειες που επιφέρει το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας.

Ερευνητικοί στόχοι

- Να εκτιμηθεί το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την αντιμετώπιση του Οικονομικού Εγκλήματος και της Νομιμοποίησης των Εσόδων
- Να εξετασθεί αν τα εργαλεία των αρμόδιων αρχών επαρκούν για την πάταξη του φαινομένου
- Να αναλυθεί αν η Ελλάδα αποτελεί εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση βρώμικων χρημάτων
- Να εκτιμηθούν οι συνέπειες του ξεπλύματος μαύρου χρήματος στην χώρα μας
- Να εξετασθεί αν το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές αποτελούν δίοδο νομιμοποίησης βρώμικων χρημάτων

Την μονάδα δειγματοληψίας αποτέλεσαν εξειδικευμένα στελέχη του Λιμενικού Σώματος και της Ελληνικής Αστυνομίας επιφορτισμένα με ειδικά προσόντα και εμπειρία στο αντικείμενο

του Οικονομικού Εγκλήματος. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε σε 93 (ενενήντα τρία) στελέχη, με την έρευνα να πραγματοποιείται για το χρονικό διάστημα από 26-11-2021 έως 06-12-2021.

Η δομή του ερωτηματολογίου αποτελείται από δύο μέρη, με τον χρόνο συμπλήρωσης του να μην υπερβαίνει κατά μέσο όρο τα δέκα λεπτά τηρώντας τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής, την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα, καθώς το εισαγωγικό σημείωμα επεξηγούσε με σαφήνεια τους λόγους της πραγματοποίησης της συγκεκριμένης έρευνας.

Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου πραγματοποιείται η συλλογή των δημογραφικών χαρακτηριστικών όπως η ηλικία, το φύλο, η εκπαίδευση και η θέση εργασίας. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται οι ερωτήσεις σχετικά με το Οικονομικό Έγκλημα στη χώρα μας, τα μέσα που έχουν ληφθεί για την πάταξη του φαινομένου από τις αρμόδιες αρχές, τις μεθόδους που επιφέρουν την αύξηση του ξεπλύματος βρώμικων χρημάτων, καταλήγοντας με τους τρόπους εκείνους που θα βοηθήσουν στην εξάλειψη του. Όπου κρίθηκε αναγκαίο προστέθηκε η επιλογή «δεν γνωρίζω» στις ερωτήσεις, ενώ περιλήφθηκαν απαντήσεις με πενταβάθμια κλίμακα Likert από «Πολύ Λίγο» μέχρι «Πάρα Πολύ». Επίσης αξίζει να επισημάνουμε τον κλειστό τύπο ερωτήσεων (κλίμακες απλής – πολλαπλής επιλογής) που παρουσιάστηκαν στο ερωτηματολόγιο, χρησιμοποιούμενες ως επί το πλείστον για την ποσοτική ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Η δημιουργία του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Google Forms και διανεμήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους συμμετέχοντες, ενώ παράλληλα τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή των συμπερασμάτων και των γραφημάτων πραγματοποιήθηκαν μέσω του Microsoft Excel. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου έχουν διατυπωθεί με λόγο απλό και κατανοητό με σκοπό την αποφυγή εσφαλμένων εκτιμήσεων.

Αποτελέσματα της Έρευνας

Μέρος Α: Δημογραφικά Χαρακτηριστικά του Δείγματος

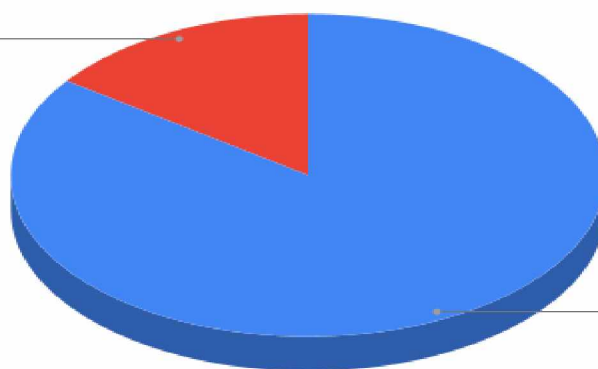
1. Φύλο

Από το σύνολο των 93 ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα μας οι 14 απαντήσεις με ποσοστό 15,1 % ήταν από γυναίκες, ενώ οι υπόλοιπες 79 απαντήσεις με 84,9 % του δείγματος ήταν άνδρες.

Διάγραμμα 1

Φύλο:

Γυναίκα
15,1%

Άνδρας
84,9%

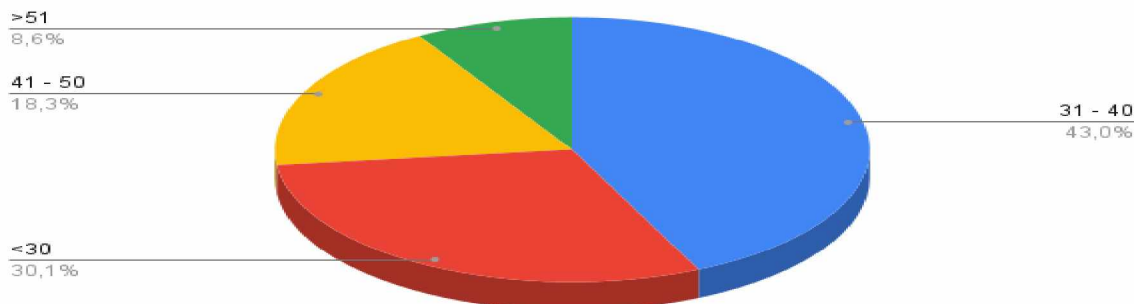
2. Ηλικία

Το ποσοστό 30,1 % και 28 απαντήσεις ανήκει στην ηλικιακή ομάδα < 30 ετών, στην ηλικιακή ομάδα 31 – 40 ετών ανήκει το 43 % του δείγματος με 40 απαντήσεις, την ηλικιακή ομάδα 41 – 50 ετών αντιπροσωπεύει το 13,8 % του δείγματος με συνολικά 17 απαντήσεις, ενώ την τελευταία ηλικιακή ομάδα > 51 ετών αντιπροσωπεύει το μικρότερο ποσοστό του δείγματος με 8,6 % και συνολικά 8 απαντήσεις.

Διάγραμμα 2

Ηλικία:

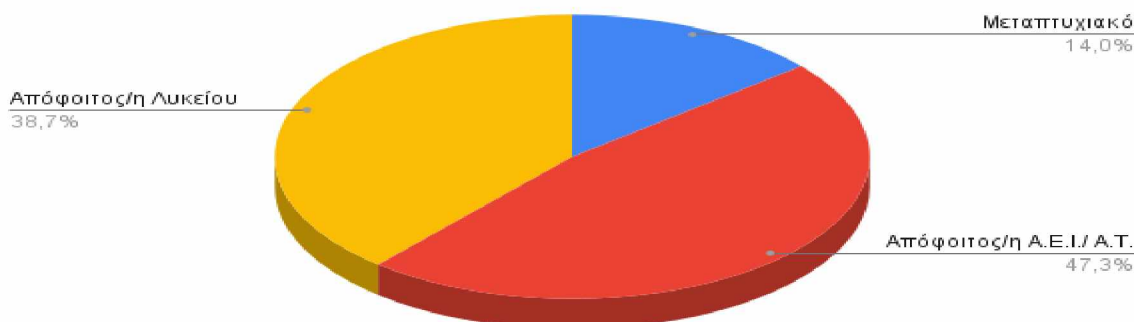

3. Εκπαιδευτικό Επίπεδο

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος σχετικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο των στελεχών που έλαβαν μέρος στη έρευνα μας αποτελεί με 47,3 % και 44 απαντήσεις «Απόφοιτος/η Α.Ε.Ι/Τ.Ε.Ι» αποτέλεσμα που υποδηλώνει άμεσα το υψηλό επίπεδο μόρφωσης των εν λόγω στελεχών. Στη συνέχεια με 38,7 % του δείγματος και 36 απαντήσεις να είναι «Απόφοιτος/η Λυκείου, το 14 % του δείγματος να κατέχουν «Μεταπτυχιακό» σε σύνολο 13 απαντήσεων, ενώ καταλήγοντας αξίζει να επισημάνουμε ότι στην κατηγορία «Διδακτορικό» της συγκεκριμένης ερώτησης δεν λάβαμε καμία απάντηση.

Διάγραμμα 3

Εκπαιδευτικό Επίπεδο:

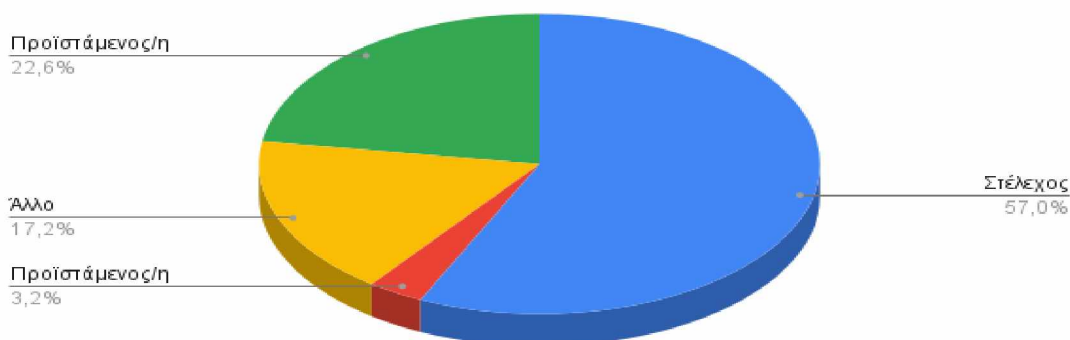

4. Θέση ευθύνης που κατέχετε

Σχετικά με την θέση ευθύνης που κατέχουν οι ερωτηθέντες, το 57 % ανήκει στην κατηγορία «Στέλεχος» σε σύνολο 53 απαντήσεων, με 21 απαντήσεις και το 22,6 % του δείγματος να ανήκει στην κατηγορία «Προϊστάμενος/η Τμήματος», με 3 απαντήσεις και ποσοστό 3,2 % να είναι «Προϊστάμενος/η Διεύθυνσης», και τέλος με 17,2 % του δείγματος και σύνολο 16 απαντήσεις να ανήκει στην κατηγορία «Άλλο».

Διάγραμμα 4

Θέση ευθύνης που κατέχετε:

Μέρος Β: Το Οικονομικό Έγκλημα

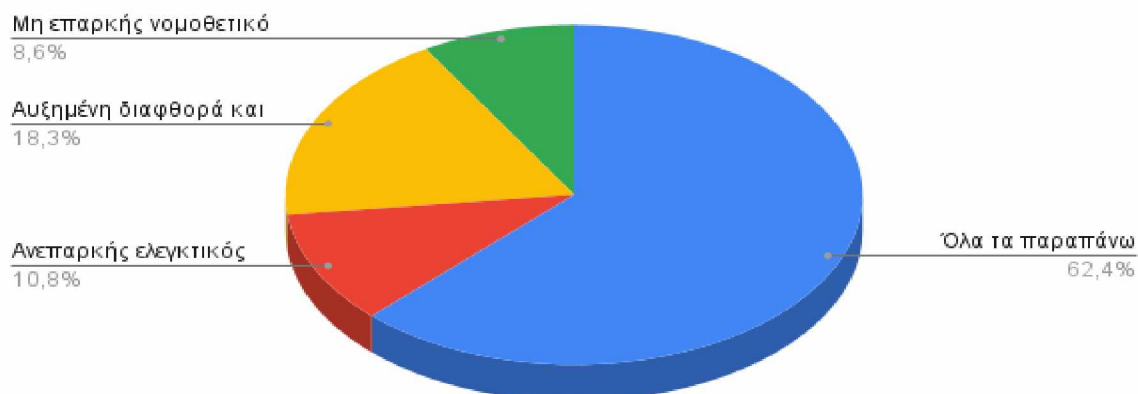
5. Που πιστεύεται ότι οφείλετε το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας;

Στην ερώτηση που πιστεύεται ότι οφείλετε το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας, το 8,6 % του δείγματος απάντησε «Μη επαρκές νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο» (8 απαντήσεις), το 10,8 % στον «Ανεπαρκή ελεγκτικό μηχανισμό» (10 απαντήσεις), το 18,3 % του δείγματος στην «Αυξημένη διαφθορά και φοροδιαφυγή» (17 απαντήσεις), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων με 62,4 % του δείγματος να επιλέγει την απάντηση «Όλα τα παραπάνω» (58 απαντήσεις).

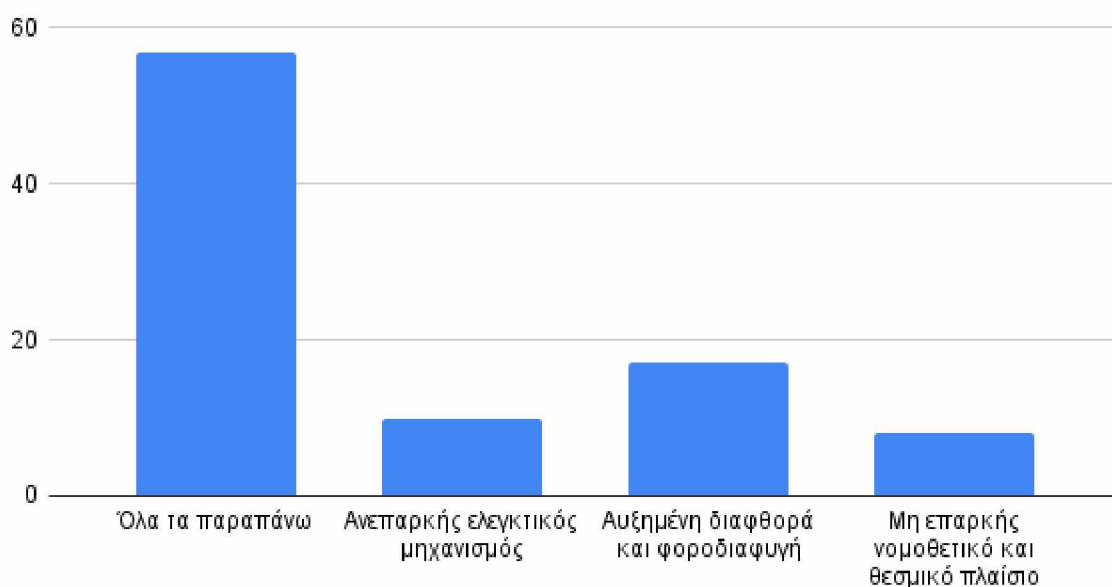
Διάγραμμα 5

Που πιστεύεται ότι οφείλεται το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας;
Mark only one answer

Διάγραμμα 6

Που πιστεύεται ότι οφείλεται το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας;
Mark only one answer

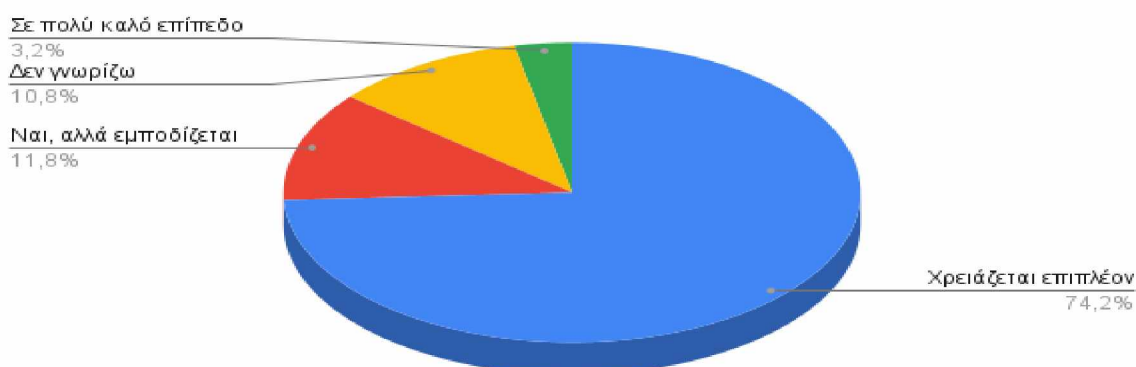
6. Το Ελληνικό Κράτος έχει λάβει όλα τα πρόσφορα μέσα για την αντιμετώπιση του φαινομένου;

Μόλις το 3,2 % του δείγματος απάντησε «Σε πολύ καλό επίπεδο» (3 απαντήσεις), το 11,8 % «Ναι, αλλά εμποδίζεται από εξωτερικούς παράγοντες» (11 απαντήσεις), το 10,8 % του δείγματος επέλεξε την απάντηση «Δεν γνωρίζω» (10 απαντήσεις), ενώ η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος με 72,4 % απάντησε ότι «Χρειάζεται επιπλέον ενίσχυση για την καταπολέμηση του φαινομένου» (69 απαντήσεις).

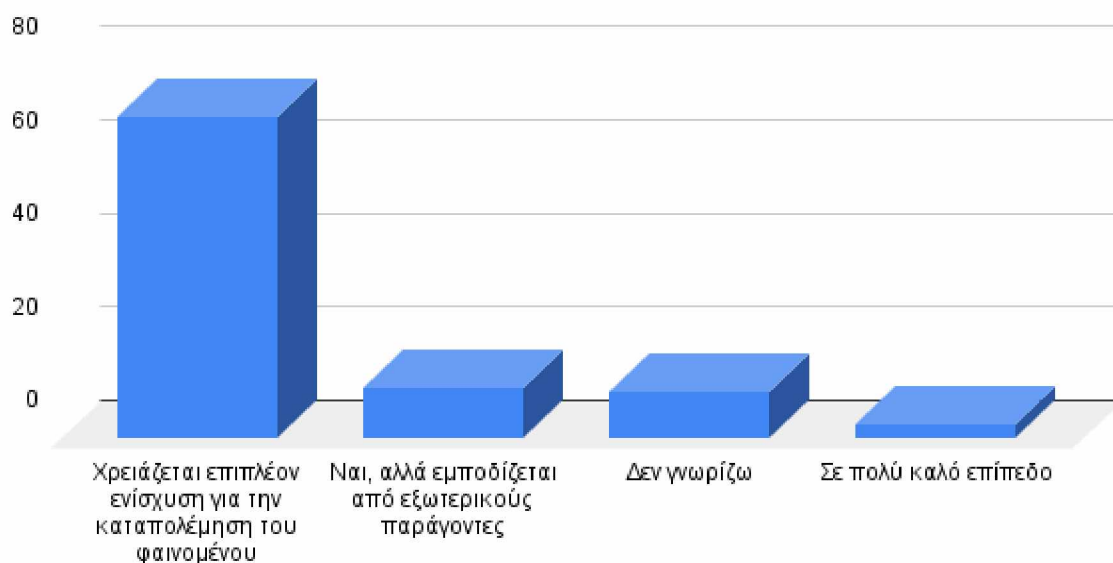
Διάγραμμα 7

Ελληνικό κράτος έχει λάβει όλα τα πρόσφορα μέσα για την αντιμετώπιση του φαινομένου; Mark only one answer

Διάγραμμα 8

Το Ελληνικό κράτος έχει λάβει όλα τα πρόσφορα μέσα για την αντιμετώπιση του φαινομένου; Mark only one answer

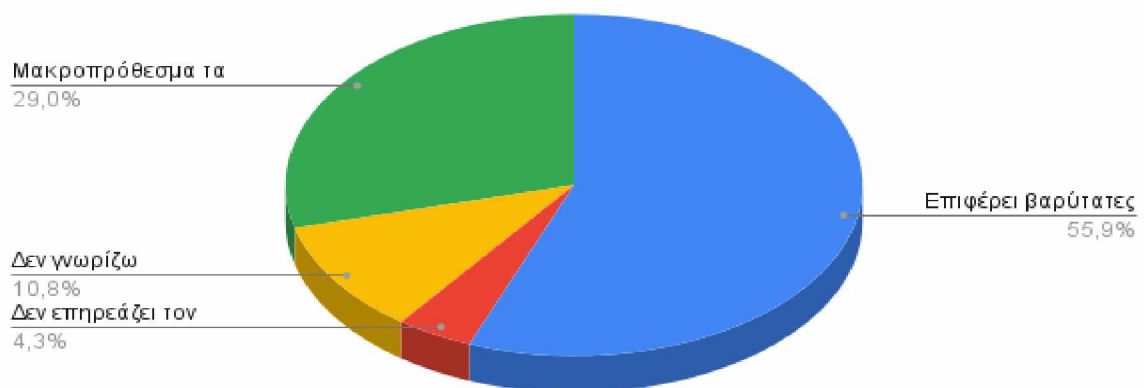

7. Το Οικονομικό Έγκλημα και η Νομιμοποίηση Εσόδων στην χώρα μας είναι ένα φαινόμενο που;

Παρατηρούμε ότι μόλις το 4,3 % των ερωτηθέντων απάντησε ότι «Δεν επηρεάζει τον καθημερινό τρόπο ζωής των πολιτών» (4 απαντήσεις), με το 29 % του δείγματος να πιστεύει ότι «Μακροπρόθεσμα τα αποτελέσματα του φαινομένου να είναι καταστροφικά» (27 απαντήσεις), και το 10,8 % να επιλέγει «Δεν γνωρίζω» (10 απαντήσεις). Συνοψίζοντας με το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος να επιλέγει με 55,9 % ότι το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας «Επιφέρει βαρύτατες συνέπειες για το οικονομικό σύστημα» (52 απαντήσεις).

Διάγραμμα 9

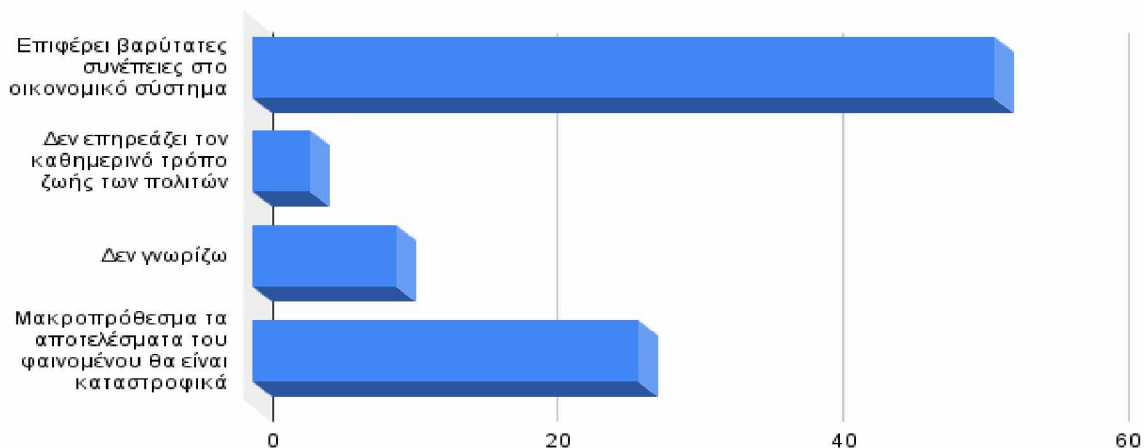
Το Οικονομικό Έγκλημα και η Νομιμοποίηση των Εσόδων στην χώρα μας είναι ένα φαινόμενο που; Mark only one answer

Διάγραμμα 10

Το Οικονομικό Έγκλημα και η Νομιμοποίηση των Εσόδων στην χώρα μας είναι ένα φαινόμενο που; Mark only one answer

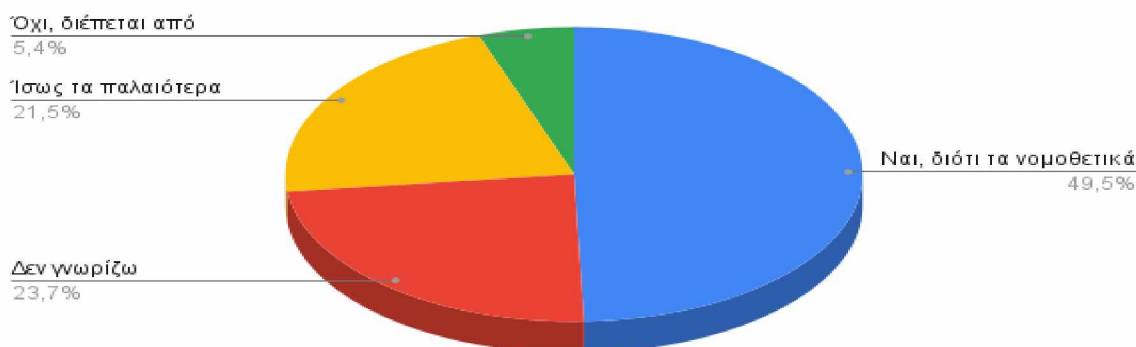

8. Αποτελεί η Ελλάδα εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος;

Στην ερώτηση αν αποτελεί η Ελλάδα εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, μόλις το 5,4 % απάντησε «Όχι, διέπεται από αυστηρό καθεστώς επιτήρησης» (5 απαντήσεις), το 21,5 % του δείγματος να δηλώνει «Ίσως τα παλαιότερα χρόνια» (20 απαντήσεις), με το μεγαλύτερο ποσοστό 49,5 % να δηλώνει «Ναι, διότι τα νομοθετικά κενά είναι πολλά» (46 απαντήσεις). Επίσης ένα μεγάλο σχετικά ποσοστό 23,7 % δήλωσε «Δεν γνωρίζω» με 22 απαντήσεις.

Διάγραμμα 11

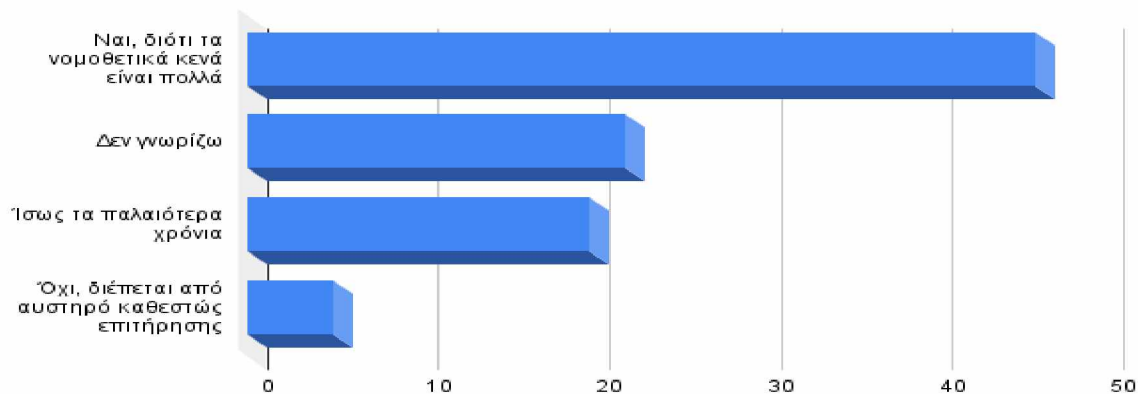
Αποτελεί η Ελλάδα εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος; Mark only one answer

Διάγραμμα 12

Αποτελεί η Ελλάδα εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος; Mark only one answer

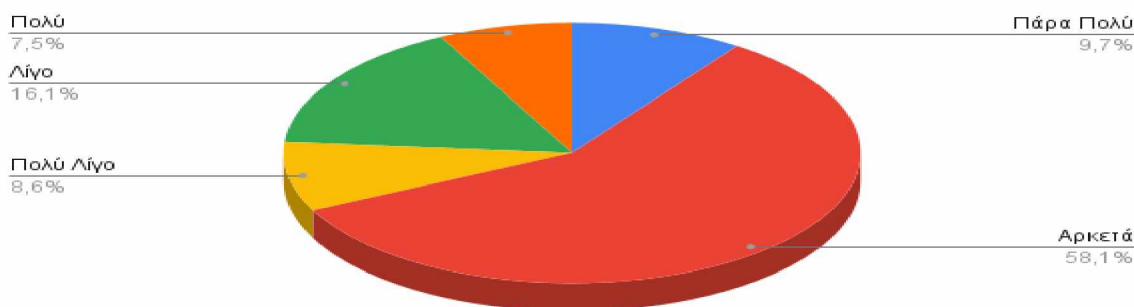

9. Το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι νέες τάσεις διαδικτυακών συναλλαγών έχουν επιφέρει αύξηση στο φαινόμενο του ξεπλύματος μαύρου χρήματος;

Στην ερώτηση αν το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι νέες τάσεις των συναλλαγών επιφέρουν την αύξηση του φαινομένου, το 8,6 % του δείγματος απάντησε «Πολύ Λίγο» με 8 απαντήσεις, το 16,1 % απάντησε «Λίγο» με 15 απαντήσεις, «Αρκετά» απάντησε το 58,1 % του δείγματος (54 απαντήσεις), «Πολύ» με 7,5 % σε σύνολο 7 απαντήσεων, ενώ το 9,7 % του δείγματος (9 απαντήσεις) πιστεύει ότι αύξηση του ξεπλύματος επηρεάζεται από συναλλαγές μέσω του διαδικτύου και του ηλεκτρονικού εμπορίου, επιλέγοντας «Πάρα Πολύ».

Διάγραμμα 13

Το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι νέες τάσεις διαδικτυακών συναλλαγών έχουν επιφέρει αύξηση στο φαινόμενο του ξεπλύματος μαύρου χρήματος; Mark only one answer

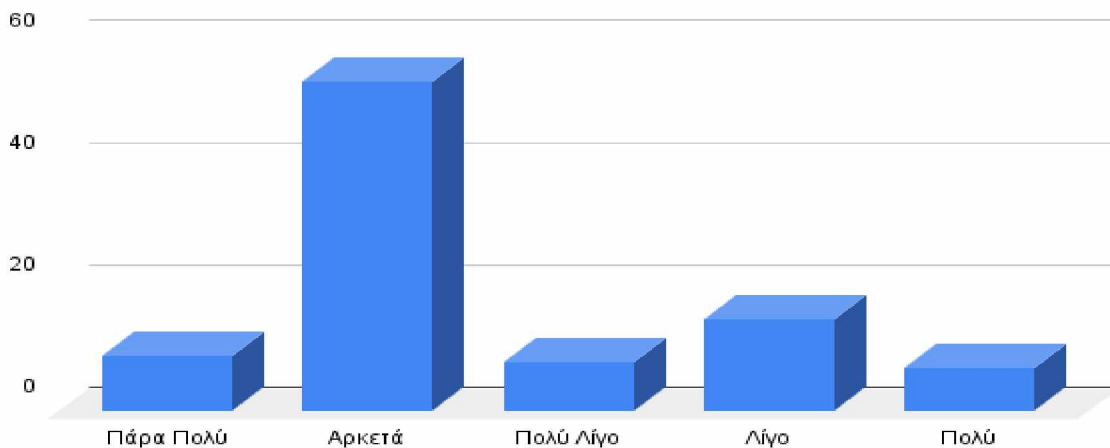

Διάγραμμα 14

Το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι νέες τάσεις διαδικτυακών συναλλαγών έχουν επιφέρει αύξηση στο φαινόμενο του ξεπλύματος μαύρου χρήματος; Mark only one answer

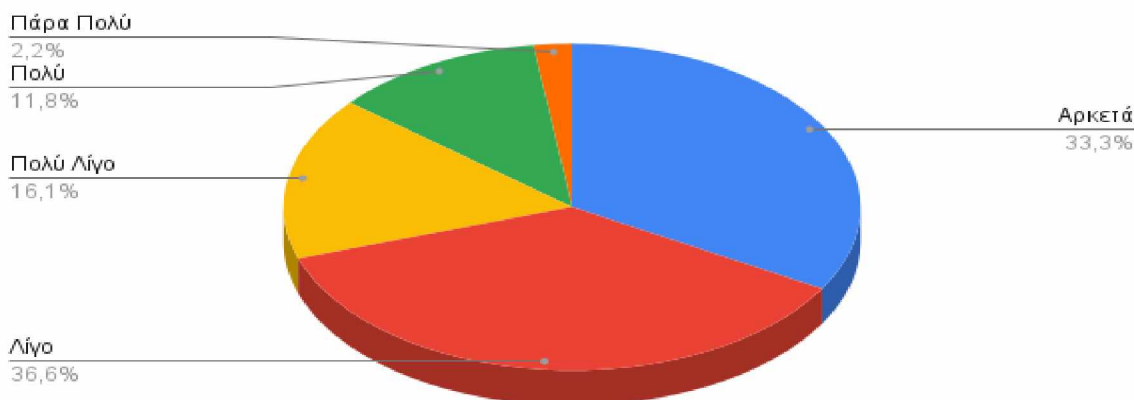

10. Πιστεύεται ότι στο προσεχές μέλλον η νομιμοποίηση βρώμικων χρημάτων θα είναι δυσκολότερη;

Στην ερώτηση αν στο προσεχές μέλλον η νομιμοποίηση βρώμικων χρημάτων γίνει δυσκολότερη, παρατηρούμε ότι το 16,1 % δηλώνει «Πολύ λίγο» με 15 απαντήσεις, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος επικεντρώνεται στην απάντηση «Λίγο» με 36,6 % (34 απαντήσεις). Ακολουθεί με 33,3 % η απάντηση «Αρκετά» (31 απαντήσεις), στη συνέχεια το 11,8 % του δείγματος επέλεξε την απάντηση «Πολύ» (11 απαντήσεις), και μόλις το 2,2 % του δείγματος να πιστεύει ότι μελλοντικά θα είναι «Πάρα Πολύ» δυσκολότερη η νομιμοποίηση των βρώμικων χρημάτων με 2 απαντήσεις.

Διάγραμμα 15

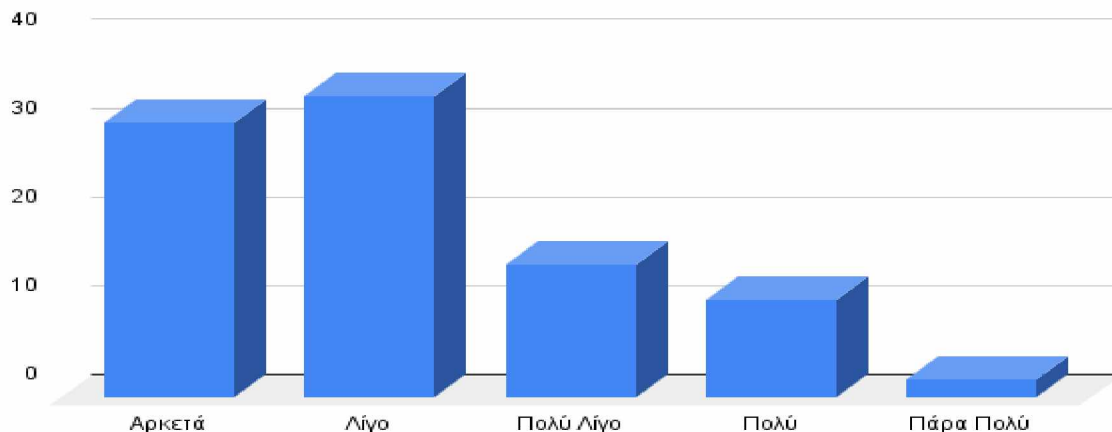
Πιστεύετε ότι στο προσεχές μέλλον η νομιμοποίηση των βρώμικων χρημάτων θα είναι δυσκολότερη; Mark only one answer

Διάγραμμα 16

Πιστεύετε ότι στο προσεχές μέλλον η νομιμοποίηση των βρώμικων χρημάτων θα είναι δυσκολότερη; Mark only one answer

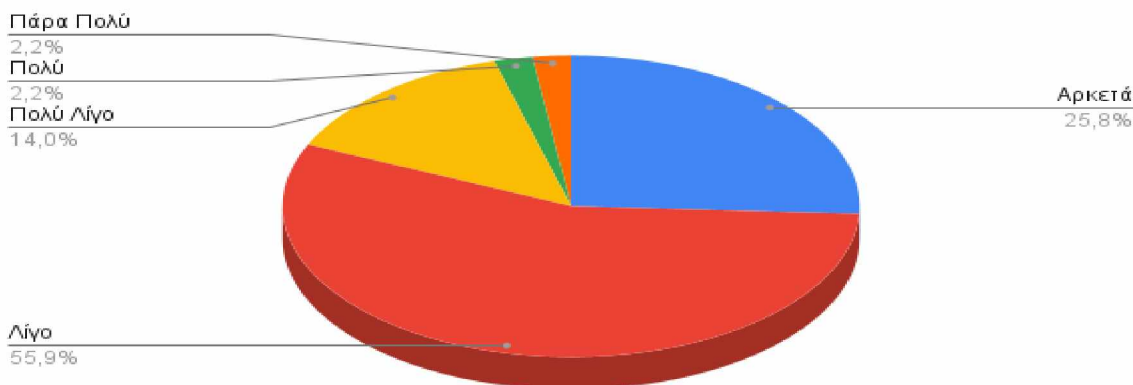

11. Τα εργαλεία των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών για την καταπολέμηση του φαινομένου είναι αρκετά;

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων στην ερώτηση αν τα εργαλεία των ελεγκτικών αρχών είναι αρκετά δήλωσε με 55,9 % «Λίγο» σε σύνολο 52 εκ των 93 απαντήσεων, ακολούθησε η επιλογή «Αρκετά» με 25,8 % (24 απαντήσεις), το 14 % δήλωσε «Πολύ Λίγο» (13 απαντήσεις), ενώ «Πολύ» και «Πάρα Πολύ» επέλεξε το 2,2 % του δείγματος αντίστοιχα με 2 απαντήσεις έκαστος. Από τις απαντήσεις που λάβαμε στην συγκεκριμένη ερώτηση γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι χρειάζεται επιπλέον ενίσχυση των εργαλείων που διαθέτουν οι αρμόδιες ελεγκτικές αρχές για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

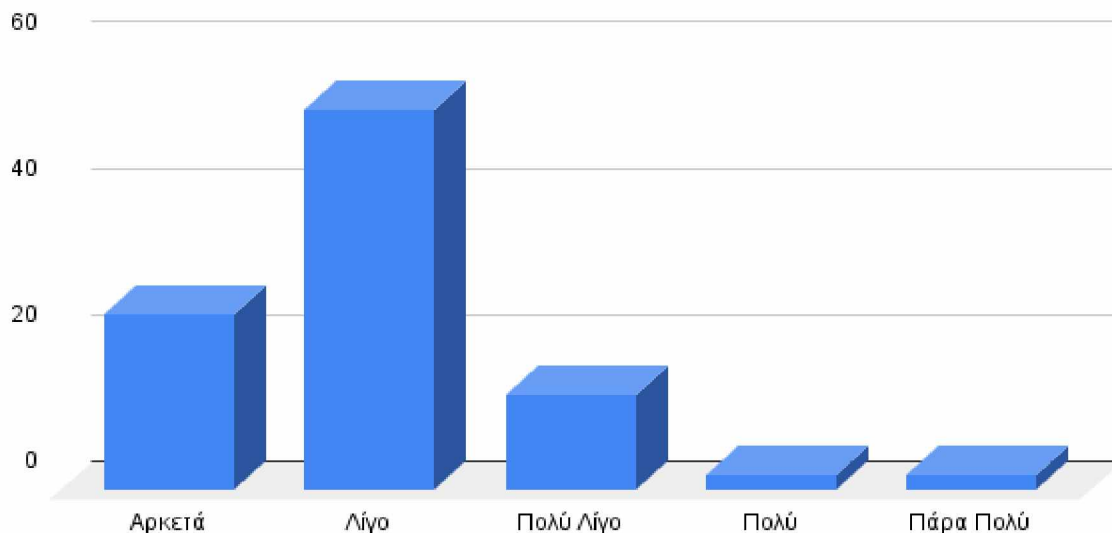
Διάγραμμα 17

Τα εργαλεία των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών για την καταπολέμηση του φαινομένου είναι αρκετά; Mark only one answer

Διάγραμμα 18

Τα εργαλεία των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών για την καταπολέμηση του φαινομένου είναι αρκετά; Mark only one answer

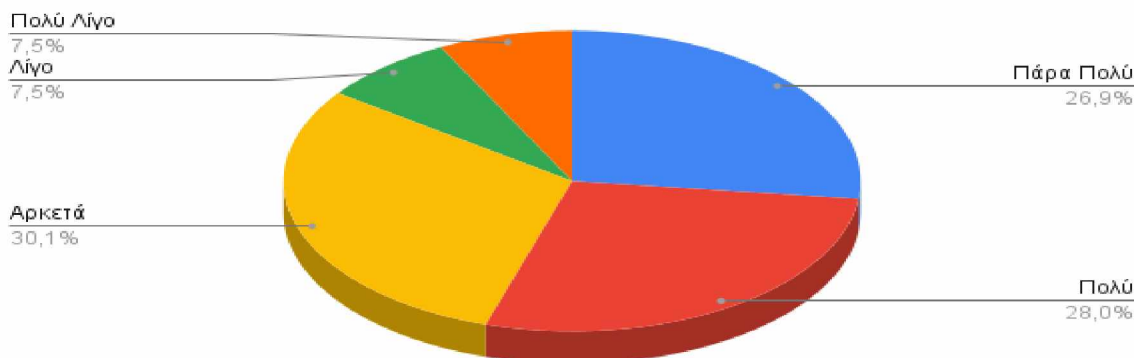

12. Αποτελούν οι υπεράκτιες εταιρείες «off shore» την αχίλλειος πτέρνα του οικονομικού συστήματος;

Στην παραπάνω ερώτηση παρατηρούμε το 30,1 % του δείγματος να πιστεύει ότι οι εταιρείες «off shore» αποτελούν την αχίλλειος πτέρνα του προβλήματος με 28 απαντήσεις επιλέγοντας την κατηγορία «Αρκετά», το 28 % να δηλώνει «Πολύ» με 26 απαντήσεις, και το 26,9 % να επιλέγει «Πάρα Πολύ» με 25 απαντήσεις. Τέλος, μόλις το 7,5 % του δείγματος επέλεξε «Πολύ» και «Λίγο» με 7 απαντήσεις αντίστοιχα.

Διάγραμμα 19

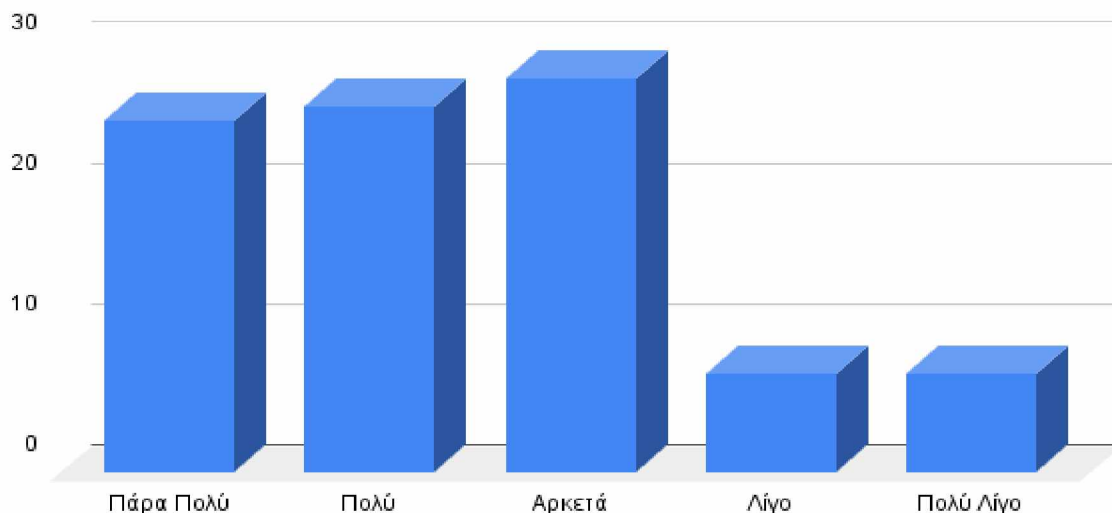
Αποτελούν οι υπεράκτιες εταιρείες «off shore» την αχίλλειος πτέρνα του οικονομικού συστήματος ενάντια στη πάταξη του φαινομένου; Mark only one answer

Διάγραμμα 20

Αποτελούν οι υπερράκιες εταιρείες «off shore» την αχίλλειος πτέρνα του οικονομικού συστήματος ενάντια στη πάταξη του φαινομένου; Mark only one answer

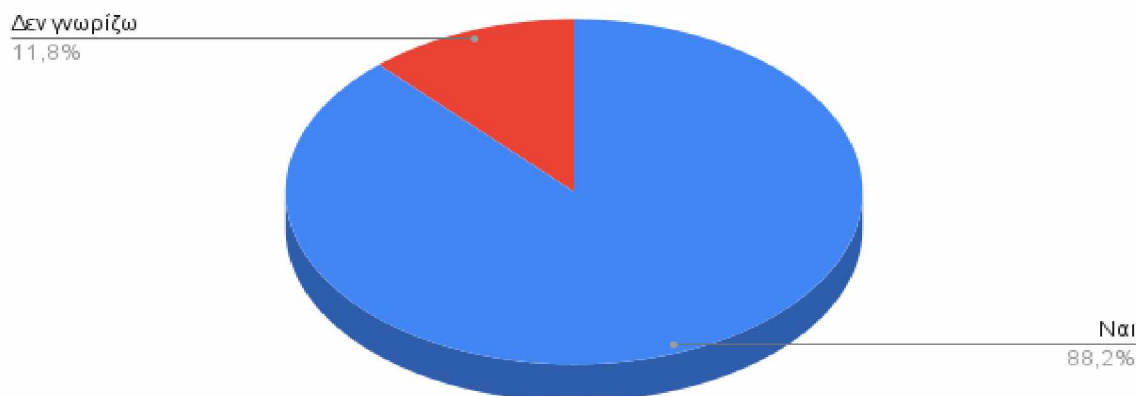

13. Από την τέλεση μέχρι και την ολοκλήρωση του οικονομικού εγκλήματος μπορεί να συμπεριληφθούν περισσότερες από μια χώρες;

Στην ερώτηση αν το οικονομικό έγκλημα μπορεί να διαπραχθεί σε περισσότερες από μία χώρες, το μεγαλύτερο ποσοστό συγκέντρωσε η απάντηση «Ναι» με 88,2 % του δείγματος σε σύνολο 82 απαντήσεων, ενώ μόλις το 11,8 % του δείγματος επέλεξε «Δεν γνωρίζω» με 11 απαντήσεις. Αξίζει να επισημάνουμε ότι δεν λάβαμε καμιά απάντηση στην επιλογή «Όχι».

Διάγραμμα 21

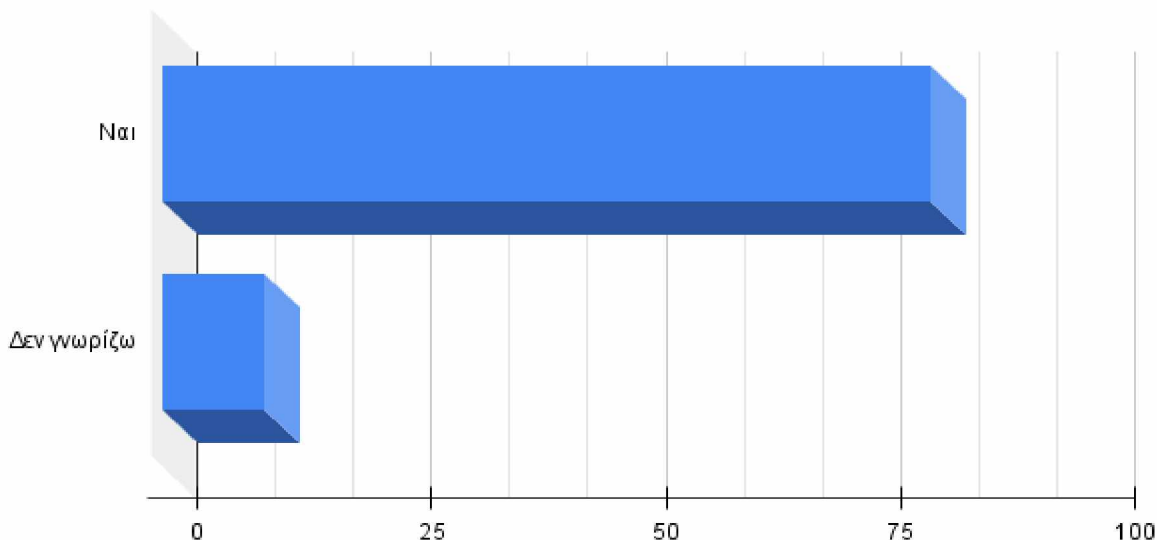
Από την τέλεση μέχρι και την ολοκλήρωση του οικονομικού εγκλήματος μπορεί να συμπεριληφθούν περισσότερες από μια χώρες; Mark only one answer

Διάγραμμα 22

Από την τέλεση μέχρι και την ολοκλήρωση του οικονομικού εγκλήματος μπορεί να συμπεριληφθούν περισσότερες από μία χώρες; Mark only one answer

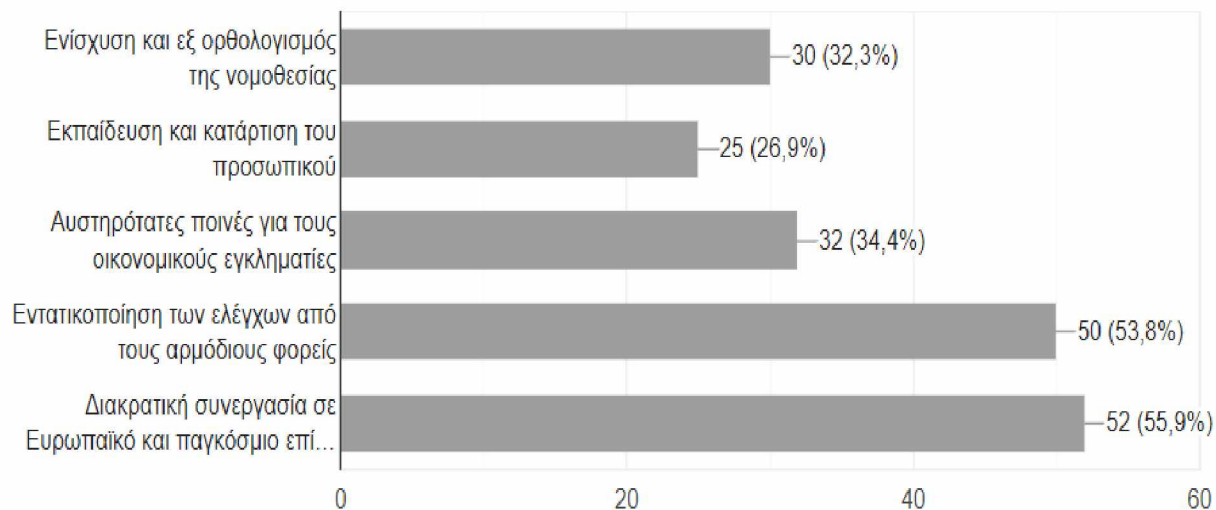
14. Με ποιους τρόπους μπορεί να απαλειφθεί το φαινόμενο της νομιμοποίησης των εσόδων και το ζέπλυμα μαύρου χρήματος;

Στην τελευταία ερώτηση, οι ερωτηθέντες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις (σε σύνολο 5 πέντε απαντήσεων). Το μεγαλύτερο ποσοστό με 55,9 % του δείγματος, δήλωσε ως τρόπο να απαλειφθεί το φαινόμενο του ζεπλύματος μαύρου χρήματος την απάντηση «Διακρατική συνεργασία σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο» με 52 απαντήσεις. Την «Εντατικοποίηση των ελέγχων από τους αρμόδιους φορείς» να επιλέγετε από το 53,8 % του δείγματος με συνολικά 50 απαντήσεις, ακολουθώντας με 34,4 % η επιλογή «Αυστηρότατες ποινές για τους οικονομικούς εγκληματίες» με συνολικά 32 απαντήσεις. Ακολουθώς η «Ενίσχυση και εξ ορθολογισμός της νομοθεσίας με 32,3 % του δείγματος (30 απαντήσεις), καταλήγοντας με το ποσοστό 26,9 % να δηλώνει την «Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού» με 25 απαντήσεις συνολικά ως τρόπο για την εξάλειψη της νομιμοποίησης εσόδων και το ζέπλυμα βρώμικων χρημάτων.

Διάγραμμα 23

Με ποιους τρόπους μπορεί να απαλειφθεί το φαινόμενο της νομιμοποίησης των εσόδων και το ξέπλυμα μαύρου χρήματος; Mark one or more answers

93 απαντήσεις

Κεφάλαιο 5

Συμπεράσματα

5.1 Συμπεράσματα Έρευνας

Το οικονομικό έγκλημα αποτελεί αναμφίβολα ένα σοβαρό δυνητικό φαινόμενο το οποίο αν δεν αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μπορεί να επιφέρει βαρύτατες κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στις μέρες μας οι τεχνολογικές μεταρρυθμίσεις, η ραγδαία ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων καθώς και οι ρυθμοί παγκοσμιοποίησης έχουν μετατρέψει το ζέπλυμα βρώμικων χρημάτων σε ένα πολύ καλά οργανωμένο και συνάμα αποτελεσματικό σχέδιο των οικονομικών εγκληματιών προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους στο παγκόσμια οικονομικό στερέωμα. Αποδεκτό επίσης είναι το γεγονός ότι το χρήμα διαφθείρει την αξία του ανθρώπου, ενώ με τα κρυπτονομίσματα ο άνθρωπος είναι σε θέση να διαφθείρει την αξία του χρήματος. Όπως διευκρινίζει ο Roche (2011), η απουσία διεθνών πιέσεων και ουσιαστικών ποινών διατηρούν υψηλό τον πόλο έλξης και την συνεχή επιθυμία των οικονομικών εγκληματιών να συνεχίζουν ακάθεκτοι το έργο τους. Η αντιμετώπιση των εκτός νόμου οικονομικών εγκλημάτων επιβάλλει τεράστια προσπάθεια και πολιτική βούληση για τον περιορισμό και την καταστολή τους.

Επιτακτική επίσης χρήζει η ενίσχυση του νομοθετικού και θεσμικού συστήματος για την καταπολέμηση του ζέπλυματος βρώμικων χρημάτων σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο στον τομέα της συνεργασίας μεταξύ των κρατών, σε επίπεδο ανταλλαγής πληροφοριών, στον αστυνομικό και τέλος τον δικαστικό τομέα. Άλλωστε όπως έχει διαπιστωθεί και στην διεθνή βιβλιογραφία, όταν το χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει θωρακιστεί κατάλληλα από τους κινδύνους που ενδέχεται να το βλάψουν, οι επιδέξιοι οικονομικοί εγκληματίες καταφεύγουν σε διαφορετικούς τρόπους για την επίτευξη των έκνομων πράξεων τους, με το ζέπλυμα βρώμικου χρήματος να πραγματοποιείται πλέον σε όλες τις πτυχές των οικονομικών λειτουργιών (Τραγάκης, 1996).

Βασική προϋπόθεση αποτελεί η ενίσχυση σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό και η παροχή επιπλέον εργαλείων που πρέπει να έχουν στην διάθεση τους οι αρμόδιες ελεγκτικές αρχές προκειμένου να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι στόχοι τους. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην επαγγελματική κατάρτιση και εξειδίκευση των εν λόγω στελεχών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των οικονομικών εγκλημάτων με την δυνατότητα να δρουν ανεξάρτητα να κρίνεται επιτακτική.

Ένα ακόμη σημείο που δεν πρέπει να υποτιμάται είναι η εφεύρεση νέων τεχνικών στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων που χρησιμοποιείται από τους εγκληματίες οι οποίες δεν καταγράφονται στην εθνική και κοινοτική νομοθεσία, αποτελώντας ένα σημαντικό παράγοντα που πρέπει να απασχολεί και να εξεταστεί ενδελεχώς από τα κράτη που γίνονται οι άμεσοι και έμμεσοι αποδέκτες του φαινομένου αυτού. Η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βρίσκεται σε όλο τον κόσμο σε όλα τα επίπεδα, λόγω των απειλητικών συνεπειών που επιφέρουν. Στην πραγματικότητα, η αξιοποίηση των τεχνικών σε οικονομικές και νομικές δραστηριότητες μεταξύ διαφορετικών χωρών που αναφέρθηκαν παραπάνω, κάνει φανερό τον διεθνισμό που κατέχει το ζέπλυμα βρώμικων χρημάτων⁸².

Καταλήγοντας, στα συμπεράσματα μας θα ήταν παράληψη να μην επισημάνουμε τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι φορολογικοί παράδεισοι στην εξέλιξη του φαινομένου της νομιμοποίησης των εσόδων. Η ικανότητα του χρήματος να ρέει με τεράστια ευκολία εντός των αγορών και μεταξύ των χωρών, έχει επιφέρει μαζί με τα οφέλη και νέους κινδύνους τόσο για την σταθερότητα και ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όσο και την υπομόνευση και διάβρωση των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών των κρατών, καθώς και την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι σε αυτούς⁸³.

5.2 Περιορισμοί – Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Από τους σημαντικότερους περιορισμούς που παρουσιάστηκαν κατά την συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας αποτελεί η παλαιότητα των επιστημονικών άρθρων και συγγραμμάτων που είναι διαθέσιμα στην ελληνική βιβλιογραφία, καθώς χρονολογούνται από το 2010 και προγενέστερα συμπίπτοντας με την ψήφιση του Νόμου Υπ. Αριθ. 3691/2008 σχετικά με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων. Περιορισμός επίσης αποτέλεσε και το μικρό μέγεθος του δείγματος, καθώς η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε σε συγκεκριμένο πληθυσμό με εξειδικευμένα κριτήρια επιλογής. Προτείνεται έρευνα σε μεγαλύτερο μέγεθος δείγματος σε επίπεδο εθνικό και σε συνεργαζόμενες υπηρεσίες και φορείς όπως το Υπουργείο Οικονομικών και οι Τελωνειακές Αρχές της χώρας.

---

⁸² Ping He (2010). A typological study of money laundering, *Journal Of Money Laundering Control*, p. 31

⁸³ Siegel M., et. all., 2006. The Amounts and the effects of money laundering, p. 160

Βιβλιογραφία

Ξενογλώσση

- Angell I., and Demetis S., (2005). Systems thinking about anti-money laundering: considering the Greek case. *Journal Of Money Laundering Control*. Vol. 8, Issue 3, p. 272
- Bequai A., (1978). *White Collar Crime: A 20th Century Crisis*, p. 76
- Blomberg S., Hess G., Orphanides A., (2004). The macroeconomic consequences of terrorism, *Journal of Monetary Economics*, DOI: [10.1016/j.jmoneco.2004.04.001](https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2004.04.001)
- Buchanan B., (2004). *Money laundering - A global obstacle*. Research in International Business and Finance, DOI: [10.1016/j.ribaf.2004.02.001](https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2004.02.001)
- Dharmapala D., Hines Jr., James R., *Which countries become tax 2009 havens?* Journal of Public Economics, DOI: [10.1016/j.jpubeco.2009.07.005](https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.07.005)
- Federal Financial Institutions Examination Council (2006). *Bank Secrecy Act / Anti-Money Laundering Examination Manual*, p. 7-8
- Floros, I. V. and Sapp, T. R. A. (2011), "Shell games: On the value of shell companies", *Journal of Corporate Finance*, Vol. 17 No. 4, pp. 850-867
- Gepp A., Tiwari M., Kumar k., (2020). A review of money laundering literature: the state of research in the key areas, *Pacific Accounting Review*, pp. 4-5
- Greg R., Wokke K., Busuioic M., Kruijf W., Ferwerda J., Siegel M., Unger B., (2006). *The amounts and the effects of money laundering*. Report for the Ministry of Finance. p. 160
- Heiser J., Warren G., (2002). *Computer Forensics: Incident Response Essentials*, p. 19
- Holt P., (2015). *Money laundering: the global response and its likely effectiveness*, Global Research, p. 1

- John B., Robert E., Perry S., (2004). *A Commentary on Anti – Money Laundering Measures Internationally*, Scholedge International Journal of Management & Development, Vol. 1, Issue 3, p. 18
- Kaiser G., (1996). *Kriminologie*, p. 847
- Kemal M., (2014). *Anti-money laundering regulations and its effectiveness*, Journal of Money Laundering Control, p. 418
- Koupatsari E., Protopsaltis G., (2021). *Shadow Banking; Origins & Impact on the Financial Markets*, Finance First, pp. 24, 27
- Mainelli M., Leitch M., and Demetis D., (2019). *Economic Simulation Of Cryptocurrencies & Their Control Mechanisms*, Vol 4, p. 48
- Mara E. R., (2015). *Determinants of Tax Heavens*. Procedia Economics and Finance, Vol. 32, p. 1639
- Ping He, (2010). *A typological study of money laundering*, *Journal Of Money Laundering Control*, Vol. 13 Issue 1, p. 31
- Reuter P., Truman M., (2004). *Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering*, Institute For International And Economics, p. 191
- Schneider F., (2008). *Global Business and Economics Review*, Money laundering and financial means of organized crime: Some preliminary empirical findings, [DOI:10.1504/GBER.2008.019986](https://doi.org/10.1504/GBER.2008.019986)
- Stefanou, C., Xanthaki, H., (1999). *Greece: Money Laundering*, Journal Of Money Laundering Control, Vol. 3, Issue 2, p. 3-4
- Sutherland E., (1940). *White Collar Criminality*, American Sociological Review. Vol. 5, No 1. pp. 1, 4, 5
- Zünd A., (1990). *Geldwascherei - Motive, Formen, Abwehr*, Der Schweizerische Treuhänder, volume 9, p. 403-408

Ελληνική

- Kaiser G., (1983). *Ο Ποινικός έλεγχος της βαριάς οικονομικής εγκληματικότητας*. (Απόδοση: Λ. Γ. Κοτσαλή), σ. 33
- Roche M. (2011). *Καπιταλισμός εκτός νόμου*. Η οικονομία του παρασκηνίου, σσ. 27, 296-298, 304, 305
- Αλεξιάδης Σ. (2006). *Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική*. Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής. Α. σ. 388
- Ανδρουλάκης Ν. (1993). *Γύρω από την οικονομική εγκληματικότητα*, Τα οικονομικά εγκλήματα. σ. 10-12
- Γρίβας Κ. (2006). *Πλανητική Κυριαρχία και Ναρκωτικά*, σσ. 245-247
- Εθνική Αρχή Διαφάνειας (2019). *Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Ελλάδα*
- Ζαραφωνίτου Χ. (1995). *Εμπειρική εγκληματολογία*, σ. 116
- Ζησιάδης Β. (2002). *Η οικονομική εγκληματικότητα*, Το ουσιαστικό και δικονομικό οικονομικό ποινικό δίκαιο
- Καμπέρου - Ντάλτα Ε. (2009). *Ο Ν.3691/2008 για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*. *Ερμηνευτική Προσέγγιση του Νόμου & Διεθνές Ποινικό Πλαίσιο*
- Κάτσιος Σ. (1998). *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος: Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες*
- Κουράκης Ν. (2007). *Τα Οικονομικά Εγκλήματα I*, σσ. 37, 205
- Κρανιδιώτη Μ., (2007). *Η ολοκλήρωση. Μέθοδος ανάπτυξης θεωρίας στην εγκληματολογία*, σ. 124
- Κωστάρας Α. (2000). *Το οργανωμένο έγκλημα από την σκοπιά του Ποινικού Δικαίου*. Πρακτικά Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ποινικού Δικαίου, σ.76

Μαρσέλος Μ. (1997). *Εξαρτησιογόνες Ουσίες. Φαρμακολογία - Τοξικολογία - Ιστορία - Κοινωνιολογία - Νομοθεσία*, σ. 233

Σπινέλλη Κ. (2006). *Εγκληματολογία, Σύγχρονες και Παλαιότερες Κατευθύνσεις*, σ. 186

Τραγάκης (1996). *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Money Laundering*

Τσαρούχας Κ. (2006). *Η Διεθνής των Ναρκωτικών*, σσ. 183-185

Οδηγίες – Συστάσεις – Κανονισμοί – Αποφάσεις

Basel Committee on Banking Supervision (2012). *Core Principles for Effective Banking Supervision*

Basel Committee on Banking Supervision (2017). *High level summary of Basel III reforms*

The FATF Recommendation (2012). *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*

United Nations (1988), “*Convention Against Illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances*”, Vienna

Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2020/1117 του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουλίου 2020 για τον διορισμό των ευρωπαϊών εισαγγελέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 της 12^{ης} Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για την Σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

Οδηγία (ΕΕ) 2019/2177 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοοικονομικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Οδηγία του Συμβουλίου της 10^{ης} Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (91/308/ΕΟΚ)

Οδηγία του Συμβουλίου της 26^{ης} Οκτωβρίου 2005 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Οδηγία του Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και την τροποποίηση των Οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ

Οδηγία του Συμβουλίου της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Εθνικό Τυπογραφείο - Νομοθετικό Πλαίσιο

Νόμος 1998/1991. Κύρωση Σύμβασης Βιέννης για το δίκαιο των Συνθηκών μεταξύ των Κρατών και Διεθνών Οργανισμών ή μεταξύ Διεθνών Οργανισμών (ΦΕΚ 187/Α/09-12-1991)

Νόμος 2331/1995. Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης των Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και άλλες Ποινικές Διατάξεις (ΦΕΚ 173/Α/24-8-1995)

Νόμος 3424/2005. Τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') και προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 305/13-12-2005)

Νόμος 3691/2008. Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης των Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και άλλες Διατάξεις (ΦΕΚ 166/Α/05-08-2008). Κωδικοποιημένος με τον Νόμο 4506/2017 (ΦΕΚ 191/Α/12-12-2017)

Νόμος 4734/2020. Τροποποίηση του ν. 4557/2018 (Α' 139) για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας - Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 (L 156) και του άρθρου 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2177 (L 334) και λοιπές διατάξεις

Νόμος 2145/1993. Ρύθμιση θεμάτων εκτέλεσης ποινών, επιταχύνσεως και εκσυγχρονισμού των διαδικασιών απονομής της Δικαιοσύνης και άλλων θεμάτων (ΦΕΚ 88/Α/28-05-1993)

Νόμος 4557/2018. Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 139/Α/30-07-2018)

Ηλεκτρονικές Πηγές

<https://el.Wikipedia.org/wiki/Επιχείρηση>

https://el.Wikipedia.org/wiki/Οικονομική_μονάδα

https://en.Wikipedia.org/wiki/Willie_Sutton

<https://tier1fin.com/alessa/blog/how-dirty-money-laundered-three-stages-laundering>

Παζόπουλος Β. (2020). Το ξέπλυμα και ο ρόλος του bitcoin, στο: <https://www.euro2day.gr/investments/crypto/article/2041400/to-xeplyma-hrhmatos-kai-rolos-toy-bitcoin.html>

Τσιγκρής Α. (2021). Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος, στο: <https://www.kathimerini.gr/society/561383332/organomeno-egklima-kai-xeplyma-mayroy-chrimatos/>

The Basel Committee – overview στο: <https://www.bis.org/bcbs>

International Money Laundering Information Network (IMoLIN), στο: https://www.imolin.org/imolin/en/about_us.html

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, στο: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eppo>

Η νέα Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, στο: <https://www.taxheaven.gr/news/41657/h-nea-arxh-katapolemshs-ths-nomimopoihshs-esodwn-apo-egklhmatikes-drasthriothtes>

Παράρτημα
Ερωτηματολόγιο Έρευνας
«Οικονομικό Έγκλημα και Νομιμοποίηση Εσόδων»

Συνοδευτική Επιστολή

Αξιότιμοι Συνάδελφοι,

Με την παρούσα επιστολή σας προσκαλώ να λάβετε μέρος στο ερωτηματολόγιο με τίτλο: «Οικονομικό Έγκλημα και Νομιμοποίηση Εσόδων», στο πλαίσιο της έρευνας που πραγματοποιείται για την εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Λογιστική και Ελεγκτική» του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών σε συνεργασία με το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική και τηρείται η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα, ενώ οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν για σκοπούς επιστημονικούς.

Σας ευχαριστώ θερμά για τον χρόνο σας

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Φύλο:
  - Άνδρας
  - Γυναίκα
2. Ηλικία:
  - <30
  - 31 - 40
  - 41 - 50
  - >51
3. Εκπαιδευτικό Επίπεδο:
  - Απόφοιτος/η Λυκείου
  - Απόφοιτος/η Α.Ε.Ι./ Α.Τ.Ε.Ι.
  - Μεταπτυχιακό
  - Διδακτορικό
4. Θέση ευθύνης που κατέχετε:
  - Προϊστάμενος/η Διεύθυνσης
  - Προϊστάμενος/η Τμήματος

- Στέλεχος
- Άλλο

ΜΕΡΟΣ Β': ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

5. Που πιστεύεται ότι οφείλεται το Οικονομικό Έγκλημα στην χώρα μας;

Mark only one answer

- A. Μη επαρκές νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο
- B. Αυξημένη διαφθορά και φοροδιαφυγή
- Γ. Ανεπαρκής ελεγκτικός μηχανισμός
- Δ. Όλα τα παραπάνω

6. Το Ελληνικό κράτος έχει λάβει όλα τα πρόσφορα μέσα για την αντιμετώπιση του φαινομένου;

Mark only one answer

- A. Σε πολύ καλό επίπεδο
- B. Χρειάζεται επιπλέον ενίσχυση για την καταπολέμηση του φαινομένου
- Γ. Ναι, αλλά εμποδίζεται από εξωτερικούς παράγοντες
- Δ. Δεν γνωρίζω

7. Το Οικονομικό Έγκλημα και η Νομιμοποίηση των Εσόδων στην χώρα μας είναι ένα φαινόμενο που;

Mark only one answer

- A. Επιφέρει βαρύτερες συνέπειες στο οικονομικό σύστημα
- B. Δεν επηρεάζει τον καθημερινό τρόπο ζωής των πολιτών
- Γ. Μακροπρόθεσμα τα αποτελέσματα του φαινομένου θα είναι καταστροφικά
- Δ. Δεν γνωρίζω

8. Αποτελεί η Ελλάδα εύπορο μέρος για την νομιμοποίηση των εσόδων και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος;

Mark only one answer

- A. Όχι, διέπεται από αυστηρό καθεστώς επιτήρησης
- B. Ναι, διότι τα νομοθετικά κενά είναι πολλά
- Γ. Ίσως τα παλαιότερα χρόνια
- Δ. Δεν γνωρίζω

9. Το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι νέες τάσεις διαδικτυακών συναλλαγών έχουν επιφέρει αύξηση στο φαινόμενο του ξεπλύματος μαύρου χρήματος;

Mark only one answer

- A. Πολύ Λίγο
- B. Λίγο
- Γ. Αρκετά

- Δ. Πολύ
- Ε. Πάρα Πολύ

10. Πιστεύετε ότι στο προσεχές μέλλον η νομιμοποίηση των βρώμικων χρημάτων θα είναι δυσκολότερη;

Mark only one answer

- A. Πολύ Λίγο
- B. Λίγο
- Γ. Αρκετά
- Δ. Πολύ
- Ε. Πάρα Πολύ

11. Τα εργαλεία των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών για την καταπολέμηση του φαινομένου είναι αρκετά;

Mark only one answer

- A. Πολύ Λίγο
- B. Λίγο
- Γ. Αρκετά
- Δ. Πολύ
- Ε. Πάρα Πολύ

12. Αποτελούν οι υπεράκτιες εταιρείες «off shore» την αχίλλειος πτέρνα του οικονομικού συστήματος ενάντια στη πάταξη του φαινομένου;

Mark only one answer

- A. Πολύ Λίγο
- B. Λίγο
- Γ. Αρκετά
- Δ. Πολύ
- Ε. Πάρα Πολύ

13. Από την τέλεση μέχρι και την ολοκλήρωση του οικονομικού εγκλήματος μπορεί να συμπεριληφθούν περισσότερες από μία χώρες;

Mark only one answer

- A. Ναι
- B. Όχι
- Δ. Δεν γνωρίζω

14. Με ποιους τρόπους μπορεί να απαλειφθεί το φαινόμενο της νομιμοποίησης των εσόδων και το ζέπλυμα μαύρου χρήματος;

Mark one or more answers

- A. Ενίσχυση και εξ ορθολογισμός της νομοθεσίας
- B. Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού
- Γ. Αυστηρότατες ποινές για τους οικονομικούς εγκληματίες
- Δ. Εντατικοποίηση των ελέγχων από τους αρμόδιους φορείς

Ε. Διακρατική συνεργασία σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο